

วิทยานิพนธ์

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยในระดับประถมศึกษา:
กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

DEVELOPMENT OF INTEGRATED CURRICULUM OF
SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE, SCIENCES
AND THAI LANGUAGE ELEMENTARY LEVEL:
A CASE STUDY OF PRATOMSUKSA 1

นางพจมาน ชำนาญกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

ปริญญา

หลักสูตรและการสอน

การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์
และภาษาไทยในระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Development of Integrated Curriculum of Social Studies, Religion and Culture, Science
and Thai Language Elementary Level: A Case Study of Pratomsuksa 1

นามผู้วิจัย นางพจมาน ชำนาญกิจ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์นาคยา ปิณฑนานนท์, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริจิตต์ เดชอมรชัย, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส, ค.ศ.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์
และภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Development of Integrated Curriculum of Social Studies, Religion and Culture, Science
and Thai Language Elementary Level: A Case Study of Pratomsuksa 1

โดย

นางพจมาน ชำนาญกิจ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

พ.ศ. 2550

พจนาน ชำนาญกิจ 2550: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา ประชานกรรมการที่ปรึกษา:
รองศาสตราจารย์นายดา ปิณฑนานนท์, Ph.D. 129 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษาและเพื่อประเมินผลการใช้
หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยของ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่ ครูผู้สอน 1 คน ผู้ปกครอง 33 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพาน
สหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 33 คน

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) โรงเรียนได้ใช้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยประกอบด้วย 6 รายวิชาและจำนวน 6 หน่วยใหญ่ 9 หน่วยย่อย
ในรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ผลการใช้
หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย
พบว่า 1) นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 7.89 2) ครูผู้สอนมีความพึงพอใจ
ต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.00 3) นักเรียนค
ส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.91 มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและ
สิ่งอื่น 4) ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

Potchaman Chomnankit 2007: Development of Integrated Curriculum of Social Studies, Religion and Culture, Science and Thai Language Elementary Level: A Case Study of Pratomsuksa 1. Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction), Major Field: Curriculum and Instruction, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Nataya Pisanthananond, Ph.D. 129 pages.

The objectives of this research were to develop an integrated curriculum of social studies, religion and culture, science and Thai language and to evaluate its application outcome of this strand.

Participatory action research was applied in this study. A target group for this study was composed of one teacher, thirty - three parents, and thirty - three students who studied at the first year elementary level at Baanphaansaharaatbamroong School, Amphoe Mueang, Changwat Sakon Nakhon.

Results of the research were : 1. The integrated curriculum of social studies, religion and culture, science and Thai language was utilized by the School based on an academic principle of integrating them into a course entitled “ Society for Enhancing Life : We and Others.” It consisted of 6 subjects for Pratomsuksa 1 including 6 units and 9 sub – units. 2. Results of the curriculum implementation were : 1) The students’ achievement was at a good level, with the mean score of 7.89 of a total of 10 on a scale of the 0-4 . 2) The teacher was highly satisfied with the integrated curriculum learning and teaching with a score of 4.00 on a scale of 1 – 5 ; 3) Most of students

(99.91%) were satisfied with studying the course “Society for Enhancing Life : We and Others.” 4) Each parent had good opinions on the curriculum and learning – teaching management.

Student’s signature

Thesis Advisor’s signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความเมตตาจากคณาจารย์หลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. นาดยา ปิณฑนานนท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริจิตต์ เดชมรรชัย กรรมการวิชาเอก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี
เล่ห์มั่งคด กรรมการวิชาเอก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำทั้งด้านวิชาการและให้กำลังใจ
ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จโดยสมบูรณ์ รวมทั้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิกร ดัชนีทวาทโธ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็น
ประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่ให้ความ
ช่วยเหลือ และ คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง ที่ร่วมทำวิจัย
กับผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่ให้ทุนสนับสนุนในการเรียน
ระดับปริญญาเอกแก่ผู้วิจัย และที่ขาดไม่ได้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ
การุณย์ลัญจกรที่ช่วยเหลือผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มศึกษาจนสำเร็จการศึกษาและขอบคุณผู้เขียนเอกสารและ
งานวิจัยทุกเรื่องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำมาอ้างอิงในงานวิจัย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องและสามี ขอบใจลูก ๆ ที่คอย
ห่วงใยและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ในที่สุด คุณประโยชน์ที่ได้
จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ทุกท่านที่ตระหนักถึงคุณค่าของงานวิจัย

พจมาน ชำนาญกิจ

ตุลาคม 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
การพัฒนาหลักสูตร	7
ความหมายของหลักสูตร	7
ทฤษฎีและหลักการพัฒนาหลักสูตร	8
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	12
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	18
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	20
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย	23
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	24
หลักสูตรบูรณาการ	30
การประเมินหลักสูตร	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	46
วิธีการและรูปแบบการวิจัย	46
กลุ่มประชากร	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัย	54
ผลการวิจัย	54
ข้อวิจารณ์	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะ	82
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	84
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก เอกสารหลักสูตรบูรณาการและตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	91
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	118
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	129

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น	63
2	ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น	64
3	ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียน การสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น	67

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tyler	10
2	เหตุผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	36

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีมีความเจริญอย่างรวดเร็วและแผ่กระจายไปทุกแห่งอย่างรวดเร็ว ไม่มีขอบเขตจำกัด ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาที่ดีต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและความต้องการของบุคคลในสังคมและประเทศชาติ

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการเปิดแนวทางใหม่ ๆ ให้แก่ ครู พ่อแม่ ชุมชน มีอิสระในการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา จัดหลักสูตร และการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอนกรอบกฎระเบียบ คำสั่งของส่วนกลางลง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ (คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ สนใจ ใส่ใจ ในเรื่องการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการมุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การที่จะให้ผู้เรียนเกิดความสมดุลที่เป็นองค์รวม กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องใช้การบูรณาการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้โดยมีการบูรณาการทุก ๆ เรื่องไว้ด้วยกัน ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้คนไทยเป็นคนที่มีความรู้ คู่คุณธรรม ซึ่งจะส่งผลให้คนไทยและสังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การจัดทำหลักสูตรบูรณาการจะเป็นกรอบการจัดการศึกษา ที่ให้หลักประกันในขั้นต้นว่านักเรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยู่ในกลุ่มสาระต่าง ๆ แบบองค์รวม หลักสูตรบูรณาการจะเหมาะสมมาก สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาภาคบังคับที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อหล่อหลอมความพร้อมและเตรียมชีวิตให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถรอบด้าน (นาคยา ปิณฑนานนท์, 2546)

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่สำคัญเบื้องต้น คือ การกำหนดรูปแบบหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การจัดทำรายวิชาต่าง ๆ รูปแบบหลักสูตรของสถานศึกษาจะไป ในลักษณะใด คำถามแรกของการพัฒนาหลักสูตรที่สถานศึกษาต้องตัดสินใจให้ได้คือรูปแบบหลักสูตร หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรทางเลือกใหม่ของสถานศึกษา (นาตยา ปิณฑานนท์, 2546) ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนโดยการท่องหนังสือหรือเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่สามารถทำให้มนุษย์ เพลิดเพลินและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เพราะโลกแห่งวิชาและโลกแห่งความเป็นจริงต่างกัน การเรียน โดยเอาวิชาเป็นตัวตั้งทำให้แยกตัวออกจากความเป็นจริงของชีวิต หลักสูตรในประเทศไทยที่ ผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการสอนบูรณาการระหว่างวิชาอย่างแท้จริง คงมีการจัดแยก เป็นวิชาต่าง ๆ อยู่ อย่างไรก็ตามได้มีความพยายามที่จะจัดหลักสูตรในลักษณะบูรณาการระหว่าง วิชาในระดับประถมศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เช่น ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่รวมเอาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและสังคมศึกษา เข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน แต่จากคำอธิบายในหน่วยต่าง ๆ เนื้อหาของหลักสูตรมีลักษณะเป็นเอกเทศ ขาดการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนั้นหากครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ เรียนรู้ในลักษณะบูรณาการความรู้และเรียนรู้อย่างมีความหมายจะก่อให้เกิดความเชื่อมโยง ในศาสตร์ต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

ในฐานะที่ผู้วิจัยทำงานสังกัดคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิต สายครูโดยตรงและเป็นกรรมการในการนิเทศก์นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามโรงเรียน ต่าง ๆ ได้พบและเข้าใจสภาพปัญหาของโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดผู้เชี่ยวชาญ คอยชี้แนะในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากการสอบถามผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียน บ้านพานสหราษฎร์บำรุงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นครูประจำชั้นและสอนประจำชั้น ทุกกลุ่มสาระ ซึ่งเป็นงานที่หนักมาก ครูไม่สามารถที่จะเตรียมการสอนทุกกลุ่มสาระได้อย่าง มีคุณภาพด้วยเวลาที่จำกัดและบางกลุ่มสาระมีเนื้อหาสัมพันธ์กัน ครูมีความสนใจที่จะนำกลุ่ม สาระที่สัมพันธ์กันมาบูรณาการ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาและลดภาระในการสอนตาม กลุ่มสาระ และได้เรียนรู้ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมี ความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการร่วมกับทางโรงเรียน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนได้ใช้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย
2. ได้ทราบผลการใช้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย
3. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระอื่นของสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยในระดับประถมศึกษา โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2549
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 1 คน ผู้ปกครอง นักเรียนจำนวน 33 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น 67 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเรา และสิ่งอื่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจของครู ที่มีต่อวิชาวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อวิชาวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

4. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2549 เป็นเวลา 20 สัปดาห์

นิยามศัพท์

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการจัดทำหลักสูตรสำหรับใช้เป็น ส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง การนำกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มาบูรณาการเป็น วิชาใหม่ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกน

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารในที่นี้หมายถึงผู้อำนวยการของโรงเรียน บ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2549 .

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่กรรมการสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2549

ครู หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
บ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2549

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่เรียนกับครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
บ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2549

ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2549

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าโดยผู้วิจัยและ
ผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันดำเนินการวิจัยในสถานการณ์จริง ตั้งแต่การทำความเข้าใจปัญหา การหาแนวทาง
แก้ปัญหาหรือสร้างขึ้นมาใหม่ การปฏิบัติตามแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
ตลอดจนการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การตรวจสอบเอกสารสำหรับการทำวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระ
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยในระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาหลักสูตร
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
5. หลักสูตรบูรณาการ
 - 5.1 ความหมายของหลักสูตรบูรณาการ
 - 5.2 ลักษณะของหลักสูตรบูรณาการ
6. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
 - 6.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
 - 6.2 ความสำคัญของการเรียนการสอนแบบบูรณาการแนวทางการจัดการเรียนการสอน
7. การประเมินผลหลักสูตร
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตร

ความจำเป็น

การพัฒนาหลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบการศึกษา หลักสูตรจะต้องสนองความต้องการของผู้เรียนและสภาพการเรียนการสอนและเมื่อใช้หลักสูตรไปประยะหนึ่งต้องมีการประเมินหลักสูตร เมื่อหลักสูตรไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนหรือสภาพการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงก่อนที่จะไปสู่ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ควรเข้าใจความหมายของหลักสูตรซึ่งมีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรดังต่อไปนี้

ความหมายของหลักสูตร

Good (1945) ให้ความหมายของหลักสูตร คือ เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาลำเร็จหรือได้รับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรที่ใช้กันมากมี 5 ประการ คือ (ใช้ตัวย่อ “SOPEA” ซึ่งมาจากความหมายของหลักสูตรแต่ละลักษณะในภาษาอังกฤษ เพื่อง่ายต่อการจดจำ)

1. Curriculum as Subject and Subject Matter
(หลักสูตรคือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน)
2. Curriculum as Object
(หลักสูตรคือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ)
3. Curriculum as Plans
(หลักสูตรคือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน)

4. Curriculum as Learners' Experiences

(หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน)

5. Curriculum as Educational Activities

(หลักสูตรคือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน)

นอกจากนี้ นาดยา ปิรันธนานนท์ และคณะ (2542: 35) กล่าวว่าหลักสูตรจะประกอบด้วย ข้อมูล 2 ส่วน คือ แผนงานในการจัดการศึกษาเพื่อไปสู่การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และการนำแผนงานเหล่านี้ไปใช้เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติจริง

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึงการวางแผนเป้าหมายหรือแผนงานในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนและนำไปวางแผนพัฒนาผู้เรียนและจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ทฤษฎีและหลักการพัฒนาหลักสูตร

การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Ralph W. Tyler

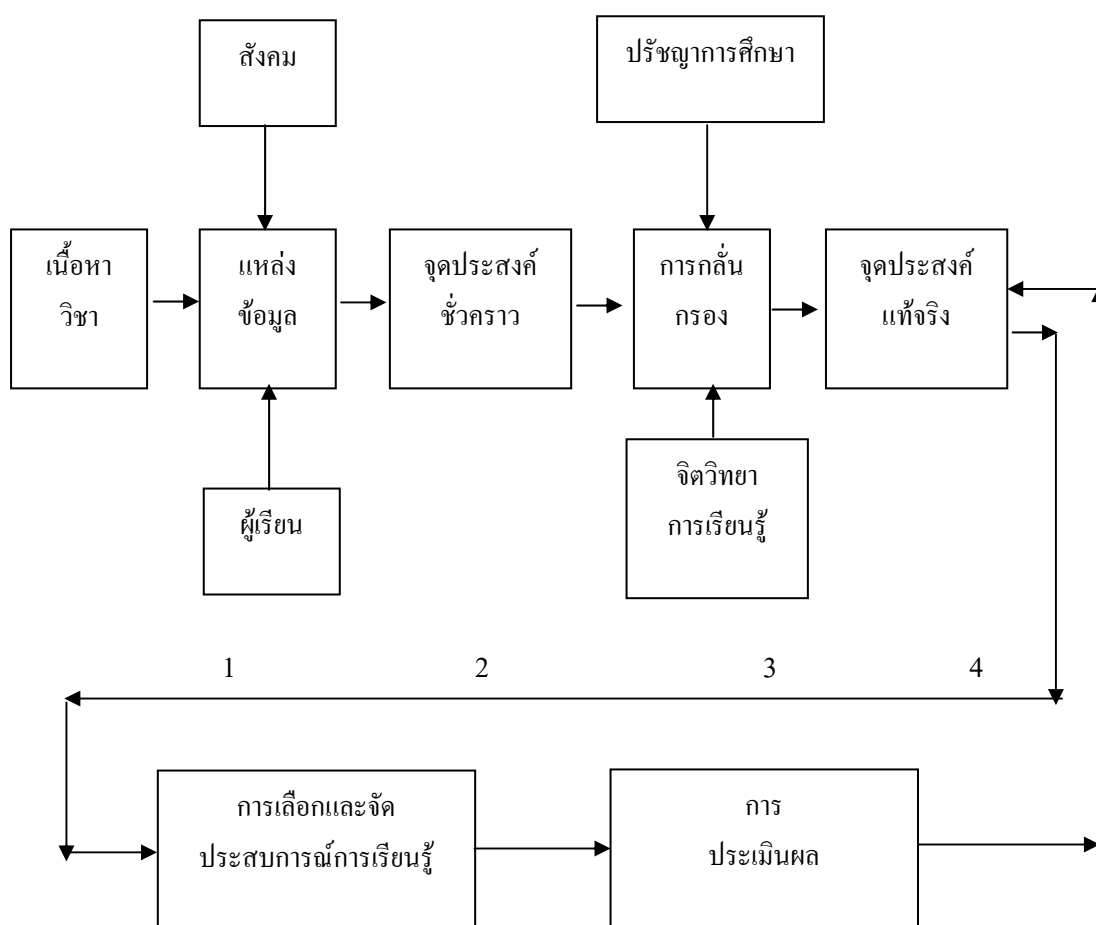
Tyler (1949) ได้กำหนดปัญหาพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4 ข้อ ซึ่งจะต้องตอบให้ครบเรียงลำดับจากข้อ 1 ถึงข้อ 4 ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Education Purposes) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุมีอะไรบ้าง
2. การที่จะบรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดนั้นจะต้อง มีประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้าง
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดนั้น สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้น ๆ แล้ว

จากคำถามทั้ง 4 ข้อ ชี้ให้เห็นว่าการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงการกำหนด จุดมุ่งหมาย การกำหนดประสบการณ์ทางการศึกษา การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้ผู้เรียน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย Tyler ยังได้กล่าวถึงจุดประสงค์ต่าง ๆ โดย Tyler เสนอว่า นักพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป (General objectives) โดยศึกษาจากข้อมูล 3 แหล่ง คือ เนื้อหาวิชาจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และข้อมูลเกี่ยวกับสังคม จุดประสงค์ทั่วไปนี้ จะเป็นจุดประสงค์ชั่วคราว (Tentative objectives) จากนั้นจุดประสงค์ชั่วคราวจะได้รับการกลั่นกรอง จากข้อมูลด้านปรัชญาการศึกษาและปรัชญาที่สังคมโรงเรียนยึดถืออยู่และด้านจิตวิทยา การเรียนรู้ ซึ่งจะคัดทอนจุดประสงค์ที่ไม่จำเป็นออก และทำให้จุดประสงค์มีความชัดเจนขึ้น จุดประสงค์ที่ได้นี้ จะเป็นจุดประสงค์ที่แท้จริงในการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือประสบการณ์ทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด

นักการศึกษาหลายท่านได้จัดทำเป็นแผนภูมิขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ ดังแสดงใน แผนภูมิ

ภาพที่ 1 รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tyler

จากแผนภูมิข้างต้นนี้ถ้าแบ่งการพัฒนาหลักสูตร Tyler เป็น 6 ขั้นตอน จะเห็นว่าขั้นตอนที่ 1 ถึง 4 จะสามารถตอบปัญหาพื้นฐานข้อที่ 1 ขั้นตอนที่ 5 จะตอบปัญหาพื้นฐานข้อที่ 2 และ 3 ส่วนขั้นตอนที่ 6 จะตอบปัญหาพื้นฐานข้อที่ 4 ได้

รูปแบบที่ 2 การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Hilda Taba

Taba (1962) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า “Grass roots Approach” หรือวิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน ทาบาเชื่อว่าผู้ที่มีหน้าที่สอนในหลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ขั้นตอนซึ่งครูผู้สอนควรมีบทบาทสำคัญ ขั้นตอนดังกล่าว ได้แก่

1. วินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of Needs) สำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมและผู้เรียน
2. กำหนดจุดประสงค์ (Formulation of Objectives) กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลังจากที่ได้วินิจฉัยความต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) จุดประสงค์ที่กำหนดแล้วจะช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระที่เลือกนี้ นอกจากจะต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ วยและความสามารถของผู้เรียนแล้วเนื้อหาสาระยังต้องมีความเชื่อถือได้และสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วย
4. จัดเนื้อหา (Organization of Content) เนื้อหาสาระที่เลือกได้ยังต้องจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์ของหลักสูตร
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง
7. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing It) ตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไรเพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของทบาได้รับการยกย่องมาก วิธีการนี้เชื่อว่าครุมีความสำคัญเป็นผู้เชี่ยวชาญและที่สำคัญมีเวลาพอที่จะพัฒนาหลักสูตรได้ การพัฒนาหลักสูตรตามวิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนของทบาได้ทำให้นักพัฒนาหลักสูตรทั้งหลายได้ตระหนักว่าในการพัฒนาหลักสูตรควรมีบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายมาร่วมดำเนินการด้วย โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เหตุผลและความจำเป็นในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก

2. ผลการประเมินหลักสูตรและการใช้หลักสูตรการศึกษาของประเทศที่ใช้อยู่ คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมวิชาการได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตลอดมา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันเหตุการณ์ ในเรื่องที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1 การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2.2 การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์

2.3 การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการ และทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร และการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงานเพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหาร

จัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเชื่อมั่น
ในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการปฏิรูป
การเรียนรู้ และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน
กระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

จุดประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียน

เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ลักษณะของหลักสูตร

1. มีความต่อเนื่องตลอด 12 ปี
2. ความเป็นเอกภาพ
3. มีความยืดหยุ่น
4. ความเป็นสากล
5. มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน

จุดหมาย

กำหนดจุดหมายเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรม อันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนรักการอ่านรักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ
การสื่อสารการใช้เทคโนโลยี
4. มีทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การคิด การสร้างปัญญา และ
การดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเอง ให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าบริโภค
7. ภูมิใจในความเป็นไทย
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
9. มีความรักประเทศชาติและท้องถิ่น สร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

หลักการ

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน สังคมมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือผู้เรียนสำคัญที่สุด พัฒนาเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน
4. มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระ เวลา การจัดการเรียนรู้
5. จัดได้ทุกรูปแบบ ทุกกลุ่มเป้าหมาย เทียบโอน ผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้

โครงสร้างของหลักสูตร

1. ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น
 - ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3
 - ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
 - ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
 - ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

2. สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม

- ภาษาไทย
- คณิตศาสตร์
- วิทยาศาสตร์
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- สุขศึกษาและพลศึกษา
- ศิลปะ
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- ภาษาต่างประเทศ

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- กิจกรรมแนะแนว
- กิจกรรมนันทนาการ
- กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์
- กิจกรรมอื่น ๆ เช่น ชมรม ชุมชน เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

- มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Standard)
- มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (Benchmark)

5. เวลาเรียน

- ป.1 - 3 ประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง
- ป.4 - 6 ประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง
- ม.1 - 3 ประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง
- ม.4 - 6 ปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง

การจัดเวลาเรียน

- ป.1- 3 จัดเป็นรายปี เวลาเรียนประมาณ 4 - 5 ชม./วัน
- ป.4 - 6 จัดเป็นรายปี เวลาเรียนประมาณ 4-5 ชม./วัน
- ม.1 - 3 จัดเป็นรายปี เวลาเรียนประมาณ 5-6 ชม./วัน
- ม.4 - 6 จัดเป็นรายภาค เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 6 ชม./วัน และมีการคิณน้ำหนักรของรายวิชา เป็นหน่วยกิต (40 ชั่วโมง/ภาค มีค่าน้ำหนัก หน่วยกิต)

การจัดการเรียนรู้

ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เน้นการบูรณาการเชื่อมโยงหลักสูตรโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ตลอดชีวิต ฝึกทักษะ กระบวนการคิด แก้ปัญหา ปฏิบัติจริง เรียนรู้คุณธรรม

การวัดและประเมินผล

- การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน
- ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้าและความสำเร็จ
- ผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน/แต่ละกลุ่ม รวมทั้งประเมินการจัดกิจกรรมการสอนของตน
- ผู้ปกครองจะทราบระดับความสำเร็จของเด็ก
- การประเมินผลระดับสถานศึกษา
- ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ใช้พิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น
- การประเมินคุณภาพระดับชาติ
- ใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

- ประเมินในที่สุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น (ป.3 ป.6 ม.3 และม.6)

- สาระการเรียนรู้ที่ประเมิน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและกลุ่มสาระอื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษากำหนด

เกณฑ์การจบหลักสูตร

- การจบ การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (ม.3)
- การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี (ม.6)

การผ่านช่วงชั้น

- ต้องเรียนรู้และผ่านการตัดสินใจได้ทุกกลุ่มสาระตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- ต้องผ่านการประเมิน การอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนตามที่สถานศึกษากำหนด
- ต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด
- ต้องร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

ในส่วนของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำเสนอ 3 กลุ่มสาระที่เกี่ยวกับงานวิจัย ที่ผู้วิจัยใช้ส่วนกลุ่มสาระอื่น ๆ สามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนา ที่ตนนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธา ในพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงามและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและ วัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างมีสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1: เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบ เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจว่าความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ที่ปรากฏในระหว่างที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 : สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 : เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ที่มีผลต่อมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 : เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิตความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 : เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 : สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 : เข้าใจสมบัติของสารความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคมีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 : เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 : แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 : เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 : พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิต และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 : เข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลก และภายในโลกความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสัณฐานของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 : ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 : เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแล็กซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะ และผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 : เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 : ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 : ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้การแก้ปัญหา ระบุว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอนสามารถอธิบายและตรวจสอบได้ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ภาษาไทย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : การใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ
และการเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา
ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และการพูดแสดงความรู้
ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา
และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ
และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จะเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรฉบับแรก
ที่ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและ
มีความหลากหลายในการปฏิบัติ เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา การจัดการ
เรียนรู้และการจัดการศึกษาสามารถจัดได้ทุกรูปแบบ จึงเป็นการง่ายและอำนวยความสะดวกต่อ
สถานศึกษาที่จะพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเองตามความต้องการของสถานศึกษาจริง ๆ
โดยเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาที่รัฐกำหนด

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 เปิดโอกาสให้สถานศึกษา
จัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นของตนเองดังนั้น
การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงาน
ในเรื่องอื่น ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งนาย ปิณฑานนท์ (2542) ได้ให้เหตุผล
ในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนหรือของสถานศึกษาดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นมาใช้เอง เป็นการสื่อสารให้คณะครูในโรงเรียน
ได้ทราบว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร ใช้สื่อการสอนอะไร และประเมินผลอย่างไร
2. สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ประชญา ปณิธานของโรงเรียนและ
ท้องถิ่นได้
3. สร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีโอกาสดที่จะได้รับการเรียนรู้ตามมาตรฐานที่วางไว้
ด้วยการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของเด็ก

4. เกิดความแน่ใจว่าหลักสูตรที่นักเรียนเรียนในแต่ละชั้นปีนั้นมีการจัดวางความรู้ ทักษะ ค่านิยม จริยธรรม อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง และต่อเนื่องกันตลอด

5. เป็นแนวทางแก่ครูที่สอนในแต่ละชั้นปีให้การเรียนรู้ในวิชาหนึ่ง มีโอกาสเกี่ยวเนื่องกับการเรียนในวิชาอื่น ๆ ด้วย

6. เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกลุ่มสาระฯ ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

7. ส่งเสริมให้คณะครูมีเป้าหมายที่เป็นเอกฉันท์ร่วมกัน โดยทุกชั้นปีและทุกกลุ่มสาระฯ จัดการเรียนการสอน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

8. ส่งเสริมให้คณะครูได้มีโอกาสประชุม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีองค์ประกอบที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

องค์ประกอบในการจัดทำหลักสูตร

องค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาเบื้องต้นในการจัดทำหลักสูตร คือ

1. การกำหนดรูปแบบหลักสูตร สถานศึกษาควรกำหนดรูปแบบหลักสูตรของตนว่าควรเป็นลักษณะอย่างไร เช่น เป็นหลักสูตรแบบแยกราชวิชา หลักสูตรบูรณาการ หรือมีการผสมผสานระหว่างหลักสูตรแบบแยกราชวิชาและหลักสูตรบูรณาการ

2. โครงสร้างหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแบบใดขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จากนั้นก็จะจัดทำรายวิชาต่าง ๆ ตามรูปแบบหลักสูตร

รูปแบบหลักสูตรที่ครูส่วนใหญ่คุ้นเคยและสอนกันอยู่ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรแบบแยกราชวิชา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้จำนวน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศทั้งนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรของตนเองเป็นหลักสูตรแบบแยกรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ เป็น 8 หลักสูตร หรือแยกบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกเป็นหลักสูตรอีกก็ได้ สถานศึกษาจะมี 9 หลักสูตร หรือ 10 หลักสูตรก็ได้ ขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ หรือจุดเน้นของสถานศึกษา เช่น แยกสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระศิลปะออกเป็น 3 หลักสูตร เพราะสถานศึกษาต้องการเน้นด้านดนตรีเพราะมีเครื่องมือ อุปกรณ์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ ในการถ่ายทอดให้กับนักเรียนก็สามารถทำได้ (พจมาน ชำนาญกิจ และ คณะ, 2550)

ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาได้รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาจะเป็นแบบแยก รายวิชา แต่รายวิชาที่สถานศึกษาสร้างขึ้น อาจมีลักษณะเป็นรายวิชาเฉพาะหรือรายวิชาบูรณาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยความมีชีวิตชีวา ความคิดสร้างสรรค์ของสถานศึกษาที่จะคิดสร้างรายวิชาที่มี คุณค่าให้แก่ผู้เรียนนั่นเอง

การสร้างรายวิชา

การสร้างรายวิชานั้นมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งในอดีตรายวิชาจะกำหนดชื่อรายวิชาเหมือนกัน ทั่วประเทศ เพราะเป็นหลักสูตรเดียวกัน (Mandate Curriculum) ทั่วประเทศแต่รายวิชาในหลักสูตร ปัจจุบันชื่อรายวิชา รายละเอียดอาจไม่ตรงกันทำให้การสื่อความหมายต่างกัน ดังนั้นในการสร้าง รายวิชาต้องมีจุดเน้นของรายวิชานี้อยู่ตรงไหน ผู้ที่อ่านเข้าใจตรงกันกับผู้สร้างหรือไม่ในด้านคุณภาพ วิชาการ การกำหนดชื่อรายวิชาที่ไม่ชัดเจนโดยเฉพาะการนำชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเป็นชื่อ รายวิชาเหมือนกันทั่วประเทศยิ่งสร้างความสับสน

หน่วยการเรียนรู้

ลักษณะและความสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

นาตยา ปิณฑานนท์ (2546: 51-52) ได้กล่าวถึง ลักษณะและความสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ดังสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นควรมีการทำท่าย น่าสนใจ ผู้เรียนเรียนแล้วมีความสุข มีกิจกรรมให้ฝึกหลากหลายรูปแบบ เกิดความมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
2. หน่วยการเรียนรู้ควรมีการสอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้จากหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ได้ทันที
3. หน่วยการเรียนรู้ควรมีชีวิต กล่าวคือผู้เรียนสามารถที่จะเข้าไปสัมผัสจับต้องกับสิ่งที่เรียนนั้นได้
4. หน่วยการเรียนรู้ควรถูกเอื้อให้เกิดการวางแผนการเรียนรู้ที่เป็นบูรณาการในกลุ่มสาระหนึ่ง ๆ หรือข้ามกลุ่มสาระ
5. ลักษณะของหน่วยการเรียนรู้อาจประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ หลาย ๆ หัวข้อได้ แต่สิ่งที่สำคัญคือเป้าหมายของการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรสะท้อนผลผลิตทางการเรียนที่ให้องค์ความรู้ที่กว้างขวางและหลากหลาย มีลักษณะเป็น Globally Unit เพื่อเอื้อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นภาพใหญ่

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ดังนั้นจึงเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและครอบคลุมในสิ่งที่ผู้สร้างหน่วยการเรียนรู้ต้องการ มองเห็นภาพการเรียนรู้ได้ชัดเจนและเป็นไปตามเป้าหมายหรือจุดเน้นที่กำหนดไว้ว่าต้องการพัฒนาผู้เรียนในเรื่องอะไรบ้าง จะใช้เครื่องมืออะไรที่จะนำมาใช้ในหน่วยเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

นาตยา ปิณฑนานนท์ (2546) ได้เสนอฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ความรู้วิชาการเป็นฐานความคิด

1. ใช้กลุ่มสาระหรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline – based unit)

1.1 ใช้กลุ่มสาระหรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline – based unit)

ในการออกแบบจุดประสงค์หรือกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ใช้กลุ่มสาระหรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline – based unit)

ในการออกแบบทักษะการเรียนรู้

1.3 ใช้กลุ่มสาระหรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline – based unit)

ในการออกแบบหัวข้อเรื่อง จุดประสงค์และกิจกรรม

1.4 ใช้กลุ่มสาระหรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline – based unit)

ในการออกแบบโครงการ (project)

2. ใช้สาระเป็นฐานความคิด (Strand – based unit)

2.1 ใช้สาระภายในกลุ่มสาระ เป็นฐานความคิด

2.2 ใช้สาระในกลุ่มสาระอื่น ๆ เป็นฐานความคิด

3. ใช้แนวคิดหรือความคิดรวบยอดเป็นฐานความคิด (Conceptual – based unit)

ทักษะเป็นฐานความคิด

1. ใช้ทักษะการตั้งคำถามเป็นฐานความคิด (Question – based unit)

2. ใช้ทักษะการคิดเป็นฐานความคิด (Thinking skill – based unit)

3. ใช้ชิ้นงานเป็นฐานความคิด (Task – based unit)

4. ใช้กิจกรรมเป็นฐานความคิด (Activity – based unit)
5. ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะเป็นฐานความคิด (Skill development – based unit)
6. ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาเป็นฐานความคิด (Problem – based unit)

สังคม จริยธรรมเป็นฐานความคิด

1. ใช้ชุมชนเป็นฐานความคิด (Community – based unit)
2. ใช้คุณธรรม จริยธรรมเป็นฐานความคิด เช่น สัมปยุตธรรม วุฒิชัยธรรม ขั้นตอน
ในออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนรู้ที่ควรพิจารณาดังนี้
 - 2.1 กำหนดจุดประสงค์และสาระสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้
 - 2.2 วิเคราะห์จุดประสงค์เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 2.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยจัดกิจกรรมที่มี
องค์ประกอบการเรียนรู้ต่อไปนี้
 - 2.3.1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์
 - 2.3.2 สร้างความรู้ร่วมกัน
 - 2.3.3 การให้ความรู้โดยครู (ผ่านสื่อ / แหล่งการเรียนรู้)
 - 2.3.4 การลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้
 - 2.4 ออกแบบปฏิสัมพันธ์ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกใช้กระบวนการกลุ่ม
เช่น กลุ่มใหญ่ กลุ่ม 2 คน กลุ่ม 3-4 คน หรือกลุ่ม 5-6 คน
 - 2.5 เตรียมใบกิจกรรม ใบความรู้ สื่อ/อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ
 - 2.6 ออกแบบการประเมินผลและเครื่องมือ

2.7 จัดการเรียนรู้และบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

2.8 ปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรบูรณาการ

ความหมายของบูรณาการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต: 2536) กล่าวถึง บูรณาการ หมายถึง บูรณาการเข้าไปในชีวิต หรือการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่จริง ควรเน้นวิธีการสำคัญ 3 อย่าง คือ

1. การบูรณาการในการเรียนการสอน ให้เข้าใจมองเห็นว่าธรรมเป็นความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ความเป็นไปตามปัจจัยของสิ่งทั้งหลายตามธรรมชาติ ซึ่งทุกคนจะต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติให้ถูกต้องจึงจะเป็นอยู่ได้ดี เมื่อเข้าใจธรรมตามความหมายที่แท้ อย่างนี้พูดได้ว่าการเรียนรู้พระพุทธศาสนาก็จะเป็นการสนองความต้องการของชีวิตของผู้เรียน
2. บูรณาการในวิถีชีวิตด้วยการสร้างระบบวิถีชีวิตที่ดีงามที่เรียกว่าวิถีแบบพุทธ หรือวินัยตามคฤหัสถ์ หรือวินัยของชาวพุทธขึ้นมา เมื่อมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องรองรับได้แล้ว หลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ก็สามารถเข้าไปกลมกลืนกับวิถีชีวิตนั้นได้
3. บูรณาการไตรสิกขาเข้าไปในชีวิตประจำวันหรือทำชีวิตให้เป็นการศึกษา ด้วยการดำเนินชีวิตปกติ ธรรมทั้ง 3 ด้าน ให้มีการพัฒนาครบไตรสิกขา เมื่อทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ทุกครั้งให้มีการเตรียมและการตรวจสอบว่ามีสิกขา 3 ด้านครบหรือไม่คือ
 - 3.1 ด้านพฤติกรรมกาย วาจา และการใช้อินทรีย์ว่า กิจกรรมที่จะทำหรือได้ทำนั้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อการเบียดเบียน ก่อความเสียหาย แต่เป็นการเกื้อกูลสร้างสรรค์ดี
 - 3.2 ด้านจิตใจว่า ทำกิจกรรมนั้นโดยมีแรงจูงใจที่ดี ไม่ทำด้วย โลภ โกรธ หลง แต่มีเมตตากรุณา ไม่อ่อนแอ ท้อแท้ แก้วกล้า เข้มแข็ง มีฉันทะ ไม่ขุ่นมัว เศร้าหมอง แต่ผ่องใสเบิกบานมีความสุขจิต

3.3 ด้านปัญญาว่า ทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความรู้ความเข้าใจมองเห็นเหตุผลรู้จักความหมาย ผลดี ผลเสียจะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปรับปรุงปัญญา

คุชฎี สิตลวรารักษ์ (2538) กล่าวถึง บุรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ การทำให้เต็มหน่วยเบ็ดเสร็จในตัว สมดุลและนำไปใช้ประโยชน์ได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543) กล่าวถึง บุรณาการซึ่งสรุปได้ดังนี้ การใช้คำว่าบุรณาการทางการศึกษามีใช้ทั้งในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ถ้าใช้หลักสูตรเรียกว่า หลักสูตรบุรณาการ หมายถึง การรวมวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นเนื้อเดียวกัน ไม่แยกเนื้อหาตามศาสตร์ของสาขานั้น ๆ แต่ใช้แทนการเน้นการเป็นศูนย์กลางของการจัด เช่น ใช้ความสนใจของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน การบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ การประสาน ระหว่างเนื้อหาวิชากับจุดประสงค์ที่ต้องการในเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปคำว่าบุรณาการ คือ การทำให้เป็นกลุ่มก้อนให้สมบูรณ์ การเก็บรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายนำมารวมกันตามลักษณะหรือประเภทของสิ่งนั้น

ความหมายของหลักสูตรบุรณาการ

หลักสูตรบุรณาการถือว่าเป็นหลักสูตรใหม่ หลักสูตรทางเลือกให้กับสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันแม้จะมีการพูดถึงบุรณาการแต่ในส่วนของหลักสูตรบุรณาการยังไม่มีหลักสูตรบุรณาการที่มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรหรือมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรบุรณาการเป็นหลักสูตรที่มีความหมายต่อผู้เรียนมีการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันไปด้วยกัน ลดปัญหาความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และมีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรบุรณาการไว้ดังนี้

Shoemaker (1994 อ้างถึงใน Lake, 2000) ได้ให้คำจำกัดความว่า หลักสูตรบูรณาการ ดังนี้

การศึกษาที่จัดขึ้นในลักษณะที่มีการตัดผ่านขอบเขตเนื้อหาวิชา นำเอาลักษณะต่าง ๆ ของหลักสูตรไปสู่การเชื่อมโยงที่มีความหมายเข้าด้วยกัน เพื่อเน้นสาขาการศึกษาหลายสาขาอย่างกว้างขวาง มองการเรียนรู้และการสอนในลักษณะรวบรวมและสะท้อนโลกอันแท้จริง ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์

Glatthorn (1994 อ้างถึงใน Lemlech, 2002) กล่าวถึง หลักสูตรบูรณาการว่าเป็น ประสบการณ์การเรียนรู้ที่วางแผนไว้ไม่เพียงแต่จะหยิบยื่นทักษะที่มีลักษณะเป็นเอกภาพเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับมาตามปกติแก่ผู้เรียนเท่านั้น โดยการเรียนรู้แบบจำลอง ระบบและโครงสร้างของวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงการสร้างแรงจูงใจได้พัฒนา อำนาจของผู้เรียนไปสู่การรับรู้ ความสัมพันธ์ใหม่ ๆ เพื่อจะได้สร้างแบบจำลองใหม่ ๆ ระบบและโครงสร้างใหม่อีกด้วย

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรบูรณาการว่า หมายถึง การรวมเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกัน และทักษะในการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นสิ่งเดียวกัน โดยการตั้งเป็นหัวข้อเรื่องขึ้นใหม่และมีหัวข้อย่อยตามเนื้อหาสาระ อีกทั้งสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของสังคมอย่างสมดุล มีความหมายแก่ผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด

อุดม คำขาด (2550) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรบูรณาการว่า หมายถึง หลักสูตรที่มีแผนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงผสมผสานเนื้อหาวิชาหรือกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของสังคม

สรุปได้ว่าหลักสูตรบูรณาการ หมายถึง หลักสูตรที่มีการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาอยู่ด้วยกันและจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและเกาะเกี่ยวมองเห็นความสัมพันธ์เป็นองค์รวม

ลักษณะของหลักสูตรบูรณาการ

นาคยา ปิณฑนานนท์ (2546) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการว่ามี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. หลักสูตรที่ใช้ “วิชาการ” เป็นฐานของการบูรณาการ เป็นรูปแบบหลักสูตรที่หลอมบางกลุ่มสาระเข้าด้วยกัน ดังหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ที่มีหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นหลักสูตรบูรณาการรูปแบบหลักสูตรดังกล่าว จะมีโครงสร้างหลักสูตรและลักษณะรายวิชาไปในลักษณะหนึ่งที่แตกต่างไปจากหลักสูตรแบบแยกรายวิชา มีการกำหนดคลังหน่วยการเรียนรู้เป็นเรื่อง ๆ

หลักสูตรลักษณะนี้ จึงสามารถสร้างออกมาได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสถานศึกษา จะพิจารณาว่าธรรมชาติของกลุ่มสาระใด เมื่อนำมาหลอมเข้าด้วยกันจะนำไปสู่เป้าหมาย ทิศทางการจัดการศึกษาให้ผู้ใหญ่ให้ผู้เรียนได้เรียนคุณลักษณะความรู้ความสามารถตามที่สถานศึกษาต้องการ ดังนั้นสถานศึกษาหนึ่ง ๆ อาจพิจารณาที่จะนำกลุ่มสาระใดมาหลอมเข้าด้วยกันได้บ้าง เช่น นำกลุ่มสาระสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และการงานอาชีพหลอมเข้าด้วยกัน หรือนำกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์หลอมเข้าด้วยกันหรือนำกลุ่มสาระภาษาไทย หลอมเข้าด้วยกัน หรือนำกลุ่มสาระภาษาไทยหลอมไปไว้ในทุกกลุ่มสาระเช่นนี้เป็นต้น

จากการหลอมหลากหลายกลุ่มสาระตามแต่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเช่นนี้ จะทำให้เป้าหมายทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความแตกต่างกันไปได้ สามารถตอบสนองผู้เรียน และท้องถิ่นได้ทั้งยังมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ ที่จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสอดคล้อง และการเชื่อมโยงของสาระความรู้จากกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น มองเห็นมุมมองขององค์ความรู้ในกลุ่มสาระหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมที่เรียนอยู่ภายในกลุ่มสภะนั้นใด ๆ อีกทั้งยังมีคุณค่าต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ไม่ต้องกระจายทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งครู สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ หรือแม้แต่จำนวนเวลาเรียน ออกเป็นส่วนเล็กส่วนน้อยจนทำให้การจัดการศึกษาไม่มีคุณภาพ ครูแบบรับภาระการสอนมากเกินไป มีเวลาเรียนไม่เพียงพอ ผู้เรียนเรียนอะไรมากมาย ที่เหลือมั่วซ้ำซ้อนกันไปมาระหว่างกลุ่มสาระต่าง ๆ แนวโน้มการจัดการศึกษาต่อไปนี้จะเน้นความเล็กกะทัดรัด แต่ยึดคุณภาพ (Less More) ความเล็กกะทัดรัดทั้งในด้านการจัดการศึกษารายวิชา หน่วยการเรียนรู้ การประเมินผล และการบริหารจัดการ ลักษณะรายวิชาในรูปแบบหลักสูตรเช่นนี้ จะมองเห็นการนำเอาสาระต่าง ๆ จากข้ามกลุ่มสาระมาเรียนบูรณาการไปด้วยกัน

2. หลักสูตรที่ใช้ “อาชีพ” เป็นฐานของการบูรณาการ เป็นรูปแบบหลักสูตรที่จัดทำเป็น โปรแกรม หรือแผนการเรียน เป็นต้น การจัดโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา จะมองว่ารายวิชา อะไรบ้างที่จะเป็นพื้นฐานของการนำไปใช้ในการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาในคณะวิชา ต่าง ๆ

ในความเป็นจริงรูปแบบ และโครงสร้างหลักสูตรเช่นนี้ดูประหนึ่งว่า จัดเตรียมผู้เรียน ก้าวเข้าสู่ “อาชีพ” ในอนาคต เพราะคณะวิชา สาขาวิชาต่าง ๆ ก็คืออาชีพในอนาคตของผู้เรียน แต่ถ้าพิจารณาในแง่รูปแบบการจัดทำหลักสูตรก็ยังมีลักษณะที่ใช้ “วิชาการ” เป็นฐานการจัด อยู่นั่นเอง ใช้กลุ่มวิชาเป็นหลักของการจัดแผนหรือโปรแกรมการเรียน

รูปแบบหลักสูตรในอีกลักษณะที่ใช้อาชีพเป็นฐานของการจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนกว่า แบบเดิม เช่น ตัวอย่างโรงเรียนทางเลือกในต่างประเทศ ที่มีโปรแกรมพิเศษเน้นเฉพาะทาง จัดเตรียมผู้เรียนเพื่อมุ่งความเป็นเลิศ เตรียมเข้าสู่คณะวิชา สาขาวิชาต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ เช่น โปรแกรมวิศวกรการก่อสร้าง วิทยาศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม การแพทย์และสาธารณสุข ศิลปะและการบันเทิง ศึกษาศาสตร์ เป็นต้น หลักสูตรที่เป็นโปรแกรมลักษณะนี้เรียกว่า Work-Based Education โรงเรียนที่นิยมจัดหลักสูตรเช่นนี้ จะเรียกตนเองว่าเป็น School - to -Work

ลักษณะหลักสูตรและรายวิชา จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากแผนการเรียนที่เป็น วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์หรือศิลปศาสตร์-สังคมศาสตร์ในประเทศไทย เพราะโรงเรียนจะจัด รายวิชาที่เข้มข้น (Honor course หรือ Advanced placement courses) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเป็น พื้นฐานที่จะไปศึกษาต่อในคณะวิชา สาขาวิชาต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตได้ชัดเจนกว่า ซึ่งจะเหมาะสมกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้คัดเลือกโดยตรง โดยที่มหาวิทยาลัย จะมาร่วมพัฒนาหลักสูตร กำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้กับสถานศึกษา และกำหนดเงื่อนไขว่าหากผู้เรียน จะเข้าคณะวิชาใด สาขาวิชาใด จะต้องเรียนรายวิชาต่อไปนี้ พร้อมทั้งกำหนดด้วยว่าจะต้องเรียน ผ่านด้วยผลการเรียนใด เช่น ไม่ต่ำกว่า 3 หรือ B จึงจะมีสิทธิ์เข้าศึกษาได้เช่นนี้เป็นต้น บางครั้ง ก็อาจจะเป็นรายวิชาที่สามารถนำไปเป็นรายวิชาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้เลยเท่ากับให้ผู้เรียน เรียนรายวิชาที่เป็นคู่ขนานพร้อมกัน ทั้งรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับรายวิชาที่จะ ไปเรียนในอุดมศึกษาในเวลาเดียวกันไปพร้อม ๆ กันได้ การจัดหลักสูตรในรูปแบบเช่นนี้จะทำให้ ผู้เรียนเรียนรู้ได้รากฐานความรู้ที่เข้มข้นเพียงพอที่จะไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดีกว่าการให้ ผู้เรียนเพียงเตรียมตัวเพื่อทำข้อสอบเท่านั้นเนื่องจากผู้เรียนได้เรียนอย่างจริงจังรายวิชาที่สร้างขึ้น ในหลักสูตรบูรณาการจึงมีหลายลักษณะ

- เป็นรายวิชาบูรณาการข้ามกลุ่มสาระและบูรณาการที่สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ ทั้งแผนการเรียนรู้แบบเดิม หรือแผนการเรียนรู้ที่เน้นอาชีพเฉพาะทาง

- เป็นรายวิชาบูรณาการภายในกลุ่มสาระเดียวกัน และบูรณาการที่สอดคล้อง แผนการเรียนรู้ ทั้งแผนการเรียนรู้แบบเดิม หรือแผนการเรียนรู้ที่เน้นอาชีพเฉพาะทาง

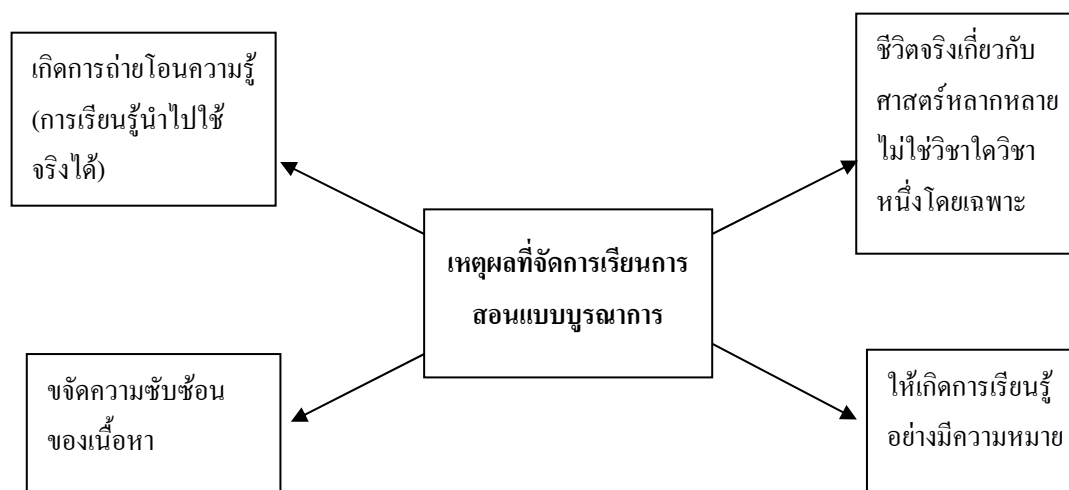
ในการพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการเช่นเดียวกันกับหลักสูตรแบบแยกรายวิชา ที่จะต้องพิจารณาว่าจะกำหนดให้รายวิชาใดเป็นรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม หรือรายวิชาเลือกเสรี สำหรับผู้เรียนทั่วไปในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนต้น หรือสำหรับผู้เรียนที่เรียน ในหลักสูตรแผนการเรียนรู้ใด เป็นต้น

เหตุผลในการบูรณาการหลักสูตร

1. ไม่มีหลักสูตรลายลักษณ์อักษรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่สำเร็จรูป และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาทุก ๆ อย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เหตุการณ์หลาย ๆ อย่าง เกิดขึ้นในชีวิตจริงเฉพาะหน้า ส่งผลกระทบต่อการดำรงอยู่และคุณภาพชีวิตของผู้คน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือปัญหาสุขภาพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องใช้ทักษะและความรู้ในหลาย ๆ วิชา เพียงวิชาใดวิชาหนึ่งย่อมไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาส่วนต่าง ๆ ได้

2. หลักสูตรที่ดีจะต้องปรับเปลี่ยนได้เสมอ สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วิชาการต่าง ๆ พัฒนาและเกิดขึ้นมากมายเกิดแนวคิดต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกัน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2546) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

ภาพที่ 2 เหตุผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา สำหรับในงานวิจัยนี้มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วยความหมาย รูปแบบการบูรณาการในการเรียนการสอนและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ตามลำดับดังต่อไปนี้

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ แกนกลางประสบการณ์อยู่ที่ความต้องการของผู้เรียน และการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผู้สอนควรคำนึงถึงนั้นมี 3 องค์ประกอบที่สำคัญคือ เนื้อหาวิชา (Subject matter unit) เป็นการเน้นเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องที่น่ามาบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ความสนใจ (Center of interest) การเรียนรู้ต้องมาจากความสนใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน และบูรณาการประสบการณ์ (Integrative experience unit) เป็นการรวบรวมประสบการณ์เดิมมาผสมผสานกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ใหม่

การประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

สุมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรคือการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความหมายหรือไม่ก็น้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินหลักสูตรเพื่อการตัดสินใจตัดสินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรนั้นมีขอบเขตรวมถึง (1) การวิเคราะห์ตัวหลักสูตร (2) การวิเคราะห์กระบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ (3) การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน (4) การวิเคราะห์โครงการประเมินหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นว่าเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความหมายแรกเป็นการให้ความหมายในแง่ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องทำการประเมิน และความหมายที่สองจะให้ในแง่ของกระบวนการประเมินผล ส่วนความหมายที่ 2 ของการประเมินหลักสูตรหมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเลือกหรือปัญหาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น ๆ

การประเมินหลักสูตรเป็นการติดตามผลการใช้หลักสูตรไปแล้วว่ามีข้อดีและข้อเสียอย่างไรตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพื่อเป็นข้อมูลในการรายงานผลการใช้หลักสูตรและนำหลักสูตรไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในส่วนที่เป็นข้อบกพร่อง

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

โดยทั่วไป การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร การประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่
2. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้
3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่า ควรใช้หลักสูตรต่อไปอีกหรือควรยกเลิก การใช้หลักสูตรเพียงบางส่วนหรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้ว
4. เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหลังจากผ่านกระบวนการทางศึกษามาแล้วหรือไม่ อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้หรือหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้ว

ระยะของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรควรมีการดำเนินเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยและในระยะต่างกัน เช่น อาจมีสาเหตุมาจากตอนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตรซึ่งทำให้ตัวหลักสูตรไม่มีคุณภาพที่ดีหรือไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หรืออาจมีสาเหตุมาจากตอนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นต้น การประเมินหลักสูตรที่ดีจึงต้องตรวจสอบเป็นระยะเพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

ระยะที่ 1 : การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้

ในช่วงระหว่างที่มีการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร อาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน เมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง จึงควรมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างและองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรในระยะนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตร ทางด้านเนื้อหาวิชา ทางด้านวิชาชีพครู ทางด้านการวัดผล เป็นต้น

ระยะที่ 2 : การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร

ในขณะที่มีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดจะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ระยะที่ 3 : การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร

หลังจากที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งหรือครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ควรจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ การประเมินองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตรทั้งหมดคือ เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับติดตาม การจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือควรจะยกเลิก

จะเห็นได้ว่าในการนำหลักสูตรที่สถานศึกษาสร้างขึ้นและนำไปใช้และเพื่อให้หลักสูตรที่ใช้เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนและเป็นการติดตามการใช้หลักสูตรจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินหลักสูตรเป็นระยะตั้งแต่การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรการประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ 3) เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการและ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 28.89 และระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 48.89 นักเรียน คณะครูและผู้ปกครองมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรบูรณาการ นักเรียนมีเจตคติต่อเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และเอกสารประกอบการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด คณะครูทุกคนมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรนี้ และผู้ปกครองเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้

อุดม คำขาด (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรแบบสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก เป็นหลักสูตรที่ใช้หลักวิชาการเป็นฐานความคิดในการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 6 รายวิชา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีการใช้ฐานความคิดที่หลากหลายในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 10 หน่วย ในการเรียนรายวิชาการดำรงชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2. ผลการใช้หลักสูตรบูรณาการพบว่า 1) นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.64 2) ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.15 3) นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.29 มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาการดำรงชีวิตในสังคม : บ้านผาสุกของเรา

อรรถวรรณ นิยะโต (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตัวเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน วิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครูโดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับ การสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิษณุ เดชใจ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบบูรณาการ ที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอน แบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอน ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการที่ใช้ เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนมีเจตคติ ต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ประทีป ด่านแก้ว (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการทำมาหากินโดยใช้วิธี สอนแบบบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการทำมาหากิน โดยใช้วิธีสอนแบบ บูรณาการและเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีระดับเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป ผลการวิจัยสรุปได้คือ ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้วิธีสอน แบบบูรณาการซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดผล นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะหลายด้าน และได้ความรู้จากกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นำ เนื้อหาบูรณาการในหน่วยทำมาหากิน และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 75

พรรณี โพธิ์ศรี (2547) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัด การเรียนการสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง “กล้วยสารพัดประโยชน์” โดยใช้ทักษะภาษาเป็นหลักสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะ กระบวนการคิด ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

วงศ์ศิริ ถาวรชีพ (2547) ได้ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระ การเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะทางภาษาตามผลการเรียนรู้ตามองค์ประกอบการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้/สาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะกระบวนการ ซึ่งนักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 80) โดยคะแนนรายบุคคลและค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนทั้งชั้น คิดเป็นร้อยละ 81.43 นักเรียนทุกคนผ่านผลการประเมินตามองค์ประกอบการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้/ สาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะกระบวนการ

ปัทมา ศิวรัตน์ศรีเพชร (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศส 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) พัฒนาหน่วย การเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะการคิด ทักษะการจัดเก็บข้อมูลและทักษะสังคมเป็นฐาน ความคิดในการออกแบบ 2) ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐาน ความคิด ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์จากการวัดทักษะการคิดและทักษะการจัดเก็บข้อมูลก่อน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการทักษะทางสังคมสูง

พรนิภา สماعيل (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนแบบบูรณาการ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับแนวคู่มือครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอน โดยแผนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่สอนโดยแผนการสอนแบบบูรณาการตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชณีย์ ธนะวดี (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัว สำหรับนักเรียนโรงเรียนวัดสวนดอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้แผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นแกนศึกษาการใช้แผนการเรียนการสอน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่าแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่สร้างขึ้นมีลักษณะการบูรณาการเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ยกเว้นพลศึกษา) และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ (ยกเว้นงานเลือก) โดยใช้เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนในการเชื่อมโยงประสบการณ์นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมรอบตัว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนักเรียนทุกคนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทำให้มีความกระตือรือร้นอยากจะเรียนมีส่วนในกิจกรรมเนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

บุญรัตน์ สิงห์พันดอน (2549) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมและสามารถเชื่อมโยงความรู้/สาระและกระบวนการที่ได้รับได้อย่างรวดเร็วทำให้นักเรียนมีความชื่นชอบและมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 70.53

ประสาธ เนืองเฉลิม (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน : วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับวิทยาศาสตร์มาใช้ในการกระบวนการการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยอาศัยวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้เรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ค่านิยมต่อวัฒนธรรมวิถีวิทยาศาสตร์ และพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีดังนี้

Long (1990) ได้ศึกษาผลของหลักสูตรบูรณาการทางภาษา ในการพัฒนาการเขียนของนักเรียนเกรด 1 จำนวน 3 ห้อง เป็นห้องทดลอง 2 ห้อง ใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการและห้องควบคุม 1 ห้อง ใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม ผลปรากฏว่าการสอนทั้ง 2 วิธี ให้ผลในการพัฒนาการเขียนไม่แตกต่างกัน

Laster (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเขียน ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรบูรณาการ โดยทำการศึกษาการเขียนของนักเรียนปัญญาเลิศ จำนวน 25 คน ที่ให้เขียนกับครูคนเดียวถึง 3 ปี ซึ่งงานที่เขียนนั้นมีทั้งแบบที่มีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง ซึ่งบูรณาการกับวิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษา การดำเนินงานมีขั้นตอนการเขียน 4 ขั้นตอน และการศึกษาผลการเขียนในด้านพฤติกรรม การเขียน การแต่งประโยค การเขียน ความยาวและรายละเอียด ผลการวิจัยพบว่า งานเขียนประสบความสำเร็จสูงกว่าตอนที่เขียนครั้งแรก ๆ และวิธีการเขียนแสดงให้เห็นว่าดีขึ้นกว่าเดิม

Rizzato (1996) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การอ่าน การเขียน และการพัฒนาทางภาษา ในโปรแกรมของโรงเรียนที่เรียนแบบบูรณาการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแบบเดิมกับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแบบบูรณาการในด้านการอ่าน การเขียน และพัฒนาการทางภาษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4-6 งานวิจัยเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากความคิดรวบยอดที่ว่า การสอนตามหลักสูตรบูรณาการดีกว่าการสอนที่จำกัดขอบเขตของรายวิชา การสอนแบบบูรณาการเหมาะสำหรับการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริงมากกว่า 40 ปี และพบว่าหลักสูตรบูรณาการช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแบบปกติในด้านการอ่าน การเขียน และพัฒนาการทางภาษา งานวิจัยนี้ยืนยันได้ว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกระหว่างการสอนตามหลักสูตรบูรณาการกับผลการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการอ่าน การเขียน และพัฒนาการทางภาษา

Andrews (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเรียนการสอนแบบบูรณาการการอ่านกับดนตรีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เจตคติต่อการอ่าน ผลสัมฤทธิ์ด้านดนตรี และเจตคติต่อดนตรีของนักเรียนเกรด 5 วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและด้านดนตรี และเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการอ่านและดนตรีของนักเรียนเกรด 5 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 29 คน เป็นชาย 18 คน หญิง 11 คน ทั้งสองกลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการสอน ซึ่งใช้สอนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยสอนบูรณาการดนตรีเข้าไปในเวลาการสอนอ่าน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ด้านดนตรี และแบบทดสอบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการอ่านและดนตรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านและดนตรี เจตคติต่อการอ่านและดนตรีสูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังเน้นให้เห็นว่านักการศึกษาและนักวิจัยให้ความสนใจที่จะนำการสอนดนตรีเข้าไปบูรณาการกับวิชาอื่น เพื่อช่วยทำให้การเรียนรู้เนื้อหาวิชาอื่น ๆ น่าสนใจมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเป็นการนำเอาวิชา หรือกลุ่มสาระตั้งแต่ 2 วิชา หรือ 2 กลุ่มสาระที่มีลักษณะเนื้อหามีความสัมพันธ์กันนำมาบูรณาการกันทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความสนุกสนานและมีคุณค่าต่อนักเรียน
2. การจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือในการปฏิบัติและช่วงเวลาในการเรียนมีความยืดหยุ่นทำให้นักเรียนได้เรียนตามความสนใจเป็นอย่างดี
3. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการใช้หลักสูตรบูรณาการและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการส่วนใหญ่ นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับดีถึงดีมากและนักเรียนส่วนใหญ่ชอบวิธีการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ครู ผู้ปกครองยังชอบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยในระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น 67 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. หลักสูตรบูรณาการ และแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ครูและผู้วิจัยร่วมกันจัดทำขึ้น

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอน

3. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอน

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอน

5. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอน

6. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรบูรณาการและศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย เพื่อทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ทำดังนี้

1.1 ผู้วิจัยประสานกับโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

1.2 ผู้วิจัยร่วมกับครูออกแบบหลักสูตร

1.3 ผู้วิจัยและครูจำนวน 6 คน ร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างรายวิชา กำหนดสาระการเรียนรู้และเขียนคำอธิบายรายวิชา

1.4 ผู้วิจัยนำผลการสร้างรายวิชา สาระการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชามาตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง

1.5 ผู้วิจัยนำชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาที่ครูปรับปรุงแล้วเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ ให้เปลี่ยนชื่อรายวิชาและบอกจุดเน้นของชื่อวิชาให้ชัดเจนและการเขียนคำอธิบายรายวิชาเขียนยาวเกินไปให้ตัดออก

1.6 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่วมกับครู และนำเสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง พิจารณออนุมัติ

2. การสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างหน่วยการเรียนรู้

2.2 ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้ที่ครูได้สร้างขึ้นมาตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ให้ปรับจำนวนหน่วยย่อยของแต่ละหน่วยลง เนื่องจากบางหน่วยไม่สื่อความหมายและยากต่อการนำไปออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นมาและแก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะ

2.4 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่วมกับครู

2.5 ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการ
สร้างการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

3.2 ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบมาตรวจสอบพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ
เพื่อการปรับปรุง

3.3 ผู้วิจัยนำการออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอให้
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ ให้ใช้ทักษะ ฟัง/ดู พูด อ่าน เขียนในกลุ่ม
สาระภาษาไทยเป็นฐานในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย

3.4 ผู้วิจัยนำการออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบพิจารณาและนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัย ดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์กิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

4.2 วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น
ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยใหญ่

4.3 เขียนประเด็นคำถามให้ครูผู้สอนพิจารณา

4.4 นำแบบสอบถามเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ ให้ปรับคำถามเนื่องจากคำถามถามละเอียดและกระจายคำถามมากเกินไปและไม่สอดคล้องกับหน่วย

4.5 ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ได้แบ่งความพึงพอใจของครูให้เลือกรับตอบ 5 ระดับ ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของครูใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2541) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

5. แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้

5.2 กำหนดประเด็นคำถาม

5.3 นำแบบสัมภาษณ์ให้ครูผู้สอนพิจารณาแล้วปรับปรุง

5.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและนำมาปรับปรุง ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ ให้ปรับเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

5.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์

6. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครู แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคม เพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ฉบับดังนี้

6.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคการสัมภาษณ์

6.2 ศึกษางานวิจัยทางการศึกษาที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์

6.3 กำหนดประเด็นคำถาม

6.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณา ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ ให้ปรับเนื้อหา ของแบบสัมภาษณ์

6.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ ในการร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1.1 การออกแบบหลักสูตรบูรณาการ

1.2 การสร้างรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา

1.3 การสร้างหน่วยการเรียนรู้

1.4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ผู้วิจัยบันทึกและเก็บรวบรวมผลการพัฒนาหลักสูตรไว้ทุกขั้นตอน

2. ขั้นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ผู้วิจัยร่วมกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ศึกษาทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และให้ครูดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เป็นเวลา 20 สัปดาห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 9 หน่วยการเรียนรู้ย่อย ครูผู้สอนได้ประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนระหว่าง 8.00 - 10.00	หมายถึง ดีมาก
คะแนนระหว่าง 6.00 - 7.99	หมายถึง ดี
คะแนนระหว่าง 5.00 - 5.99	หมายถึง พอใช้
คะแนนระหว่าง 0.00 - 4.99	หมายถึง ปรับปรุง

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นครบ 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 9 หน่วยการเรียนรู้ย่อย โดยให้ครูตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน และสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้

4. การศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นครบ 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 9 หน่วยการเรียนรู้ย่อย โดยสัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย ประกอบด้วย การสนทนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสังเกต อย่างมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ดีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสรุป
2. การนำหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และภาษาไทยไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ระดับคะแนนแบบรูปทุกหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยนิเทศและติดตามผลและนำผลการเรียนรู้ของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนใช้วิธีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์เนื้อหา
4. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
5. การศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียนและผู้ปกครอง ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการบรรยายพรรณนา ความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

งานวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และภาษาไทยระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 ขนนำหลักสูตรไปใช้

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทย โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนในการพัฒนาโดยทางโรงเรียนให้ความเห็นว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสามกลุ่มมีเนื้อหาสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกลมกลืนกันได้เป็นอย่างดีเพียงแต่มีการเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและในแต่ละระดับใช้เวลาเรียนเท่าใดโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัยเป็นหลักโดยเข้าใจขอบข่าย (Scope) และลำดับ (Sequence) การเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมายเป็นขั้นตอนและสนุกสนาน เกิดการเชื่อมโยงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของเด็ก และยังแบ่งเบาภาระในการสอนของครูอีกด้วย

ผลการวิจัย ได้ชื่อหลักสูตรสถานศึกษา คือ หลักสูตรบูรณาการ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่ 1 การสร้างรายวิชาและการเขียนคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างรายวิชาและการเขียนคำอธิบายรายวิชา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 6 คน เนื้อหาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การสร้างรายวิชาแบบบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย และเขียนคำอธิบายรายวิชา 6 รายวิชา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เมื่อได้รายวิชาและคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแก่ครูทั้ง 6 คนเพื่อการปรับปรุงแก้ไข
3. ผู้วิจัยนำรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาที่คณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุง
4. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แจ้งให้คณะครูดำเนินการปรับปรุง หลังจากนั้นนำเสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพิจารณาอนุมัติ โครงสร้างของหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

ผลการสร้างข้อรายวิชา ได้รายวิชา ดังนี้

- 1) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น
- 2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ชีวิตเรามาจากไหน
- 3) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: บ้านเกิดและชุมชนของเรา
- 4) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ภาควิชาของเราและภาคอื่น
- 5) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ประเทศไทยและประเทศ
ใกล้เคียง
- 6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: โลกของเรา

การสร้างรายวิชาในแต่ละชั้นปีดำเนินการโดยคำนึงถึงลำดับกระบวนการเรียนรู้ตาม
ธรรมชาติของกลุ่มสาระและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการวางประสบการณ์ใกล้เคียง
ไปใกล้เคียงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ความเป็นมาของตนเองและครอบครัว บ้านเกิดและ
ชุมชน ภาค ประเทศ โลก ตามลำดับ ซึ่งมีเป้าหมายที่ชัดเจนในแต่ละระดับว่าผู้เรียนต้องเรียน
เรื่องอะไร

ผลการเขียนคำอธิบายรายวิชา ได้คำอธิบายรายวิชา ดังนี้

1. วิชา สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น (ป.1) 400 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สืบค้นข้อมูล ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม
สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนักจำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในบ้านและชุมชนของคน
สัตว์ วัตถุ – สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า – แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา
การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคน สัตว์ โดยผ่าน
ทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

2. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ชีวิตเรามาจากไหน (ป.2) 400 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต ตำราฯ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดของคน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

3. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: บ้านเกิดและชุมชนของเรา (ป.3) 400 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต ตำราฯ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของคน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า – แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

4. สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ภาคของเรากับภาคอื่น (ป.4) 360 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต ตำราฯ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาคของตนและภาคอื่นของคน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

5. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง (ป.5) 360 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนกประติมากรรม เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียของ คน สัตว์ วัตถุสิ่งของ พลังงานไฟฟ้า-แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่าน ทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

6. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: โลกของเรา (ป.6) 360 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนกประติมากรรม เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโลกของคน สัตว์ วัตถุ— สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า-แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

ขั้นที่ 2 การสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน เรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้
2. ผู้วิจัยตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ที่ครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สร้างขึ้น จำนวน 6 หน่วย
3. ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้จำนวน 6 หน่วย ส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

4. ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
แจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงให้สมบูรณ์และได้หน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 1 นักสำรวจตัวน้อย

หน่วยย่อยที่ 1.1 ตัวฉันและครอบครัว

หน่วยย่อยที่ 1.2 ร่างกายของฉัน

หน่วยที่ 2 โรงเรียนของฉัน

หน่วยย่อยที่ 2.1 ความเป็นมาของโรงเรียน

หน่วยย่อยที่ 2.2 ห้องเรียนน่าอยู่

หน่วยย่อยที่ 2.3 รอบรู้โรงเรียน

หน่วยที่ 3 ชุมชนน่าอยู่

หน่วยย่อยที่ 3.1 เล่าเรื่องชุมชน

หน่วยย่อยที่ 3.2 งานและอาชีพ

หน่วยย่อยที่ 3.3 สถานที่สำคัญ

หน่วยย่อยที่ 3.4 ธรรมชาติรอบตัว

หน่วยที่ 4 หนองหานที่รัก

หน่วยย่อยที่ 4.1 ดำนานหนองหาน

หน่วยย่อยที่ 4.2 สัตว์น้ำหลากหลาย

หน่วยย่อยที่ 4.3 สืบสานวัฒนธรรม

หน่วยย่อยที่ 4.4 อนุรักษ์หนองหาน

หน่วยที่ 5 เทียวงานวัดพระธาตุ

หน่วยย่อยที่ 5.1 ดำนานองค์พระธาตุ

หน่วยย่อยที่ 5.2 เวียนเทียนไหว้พระ

หน่วยย่อยที่ 5.3 แวะซื้อของ

หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าแสนงาม

หน่วยย่อยที่ 6.1 ค่ำคืนเดือนหงาย

หน่วยย่อยที่ 6.2 รุ่งอรุณยามเช้า

ตอนที่ 3 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ผู้วิจัยและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 นักสำรวจตัวน้อย หน่วยที่ 2 โรงเรียนของฉัน หน่วยที่ 3 ชุมชนน่าอยู่ เพื่อใช้ในการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
2. ผู้วิจัยตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไข
3. ผู้วิจัยนำผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 3 หน่วย ประกอบด้วยหน่วยย่อย 9 หน่วย ส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ
4. ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แจ้งให้ครูไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีเป้าหมายและจุดเน้นที่ชัดเจนโดยเน้นการฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นทักษะที่จำเป็นที่นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารต่างๆ และการติดต่อสื่อสาร นำเสนอ ถ้านักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยและครูผู้สอนดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยและครูผู้สอนทบทวน ทำความเข้าใจในแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้
2. ครูผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำไว้ผู้วิจัยทำหน้าที่นิเทศติดตามผล และให้กำลังใจ
3. ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อนักเรียนเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้
4. หลังจากครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนครบทุกหน่วยการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
 - 4.1 สอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น
 - 4.2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรายวิชา สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

4.3 สัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคม เพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

4.4 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

4.5 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการเรียนการสอน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

ผลการนำหลักสูตรไปใช้ ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียน

การนำหลักสูตรบูรณาการวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่นไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เป็นเวลา 20 สัปดาห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนในภาคเรียน ที่ 1 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 9 หน่วยการเรียนรู้ย่อยครูผู้สอนได้ประเมินผล การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

(N = 33)

หน่วยการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D	ความหมายของคะแนน
หน่วยที่ 1 นักสำรวจตัวน้อย			
หน่วยย่อยที่ 1.1 ตัวฉันและครอบครัว	7.79	.74	ดี
หน่วยย่อยที่ 1.2 ร่างกายของฉัน	7.79	.74	ดี
หน่วยที่ 2 โรงเรียนของฉัน			
หน่วยย่อยที่ 2.1 ความเป็นมาของโรงเรียน	7.94	.89	ดี
หน่วยย่อยที่ 2.2 ห้องเรียนน่าอยู่	7.97	.91	ดี
หน่วยย่อยที่ 2.3 รอบรั้วโรงเรียน	7.91	.84	ดี
หน่วยที่ 3 ชุมชนน่าอยู่			
หน่วยย่อยที่ 3.1 เล่าเรื่องชุมชน	7.91	.87	ดี
หน่วยย่อยที่ 3.2 งานและอาชีพ	7.91	.87	ดี
หน่วยย่อยที่ 3.3 สถานที่สำคัญ	7.88	.82	ดี
หน่วยย่อยที่ 3.4 ธรรมชาติรอบตัว	7.94	.94	ดี
รวม	7.89	.80	ดี

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 มีผลการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 7.89

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการเรียนการสอน

ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ปรากฏผลดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคม เพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

รายการความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
ด้านหลักสูตร 1. โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย 2. การเขียนคำอธิบายรายวิชา 3. การสร้างหน่วยการเรียนรู้ 4. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน 1. การเรียนการสอน หน่วยตัวฉันและครอบครัว 2. การเรียนการสอน หน่วยร่างกายของฉัน 3. การเรียนการสอน หน่วยความเป็นมาของโรงเรียน 4. การเรียนการสอน หน่วยห้องเรียนน่าอยู่ 5. การเรียนการสอน หน่วยรอบรั้วโรงเรียน 6. การเรียนการสอน หน่วยเล่าเรื่องชุมชน 7. การเรียนการสอน หน่วยงานและอาชีพ 8. การเรียนการสอน หน่วยสถานที่สำคัญ 9. การเรียนการสอน หน่วยธรรมชาติรอบตัว					

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
10. กิจกรรมการสอนที่จัดในห้องเรียนหรือในบริเวณโรงเรียน 11. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูพานักเรียนไปศึกษาในสถานที่จริงในชุมชน 12. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง 13. ผลงานของนักเรียนจากการเรียนวิชาการสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น 14. ผลการเรียนรู้รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น					
ค่าเฉลี่ย	4.00				

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีทุกหัวข้อ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.00

3. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ได้ข้อมูลดังนี้

3.1 ชื่อรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมดีเพราะว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้นจะต้องมาเริ่มสร้างประสบการณ์ชีวิตใหม่เพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 คำอธิบายรายวิชาครูผู้สอนมีความเห็นว่ามีมาชัดเจนและเหมาะสมมากเพราะว่า คำอธิบายรายวิชาจะเน้นสาระสำคัญมาให้ทราบสามารถนำเอาสาระสำคัญนั้นไปสอนเด็กได้ตาม ประเด็นนั้น ๆ

3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นครูผู้สอนมีความเห็นว่าย สอดคล้องกับคำอธิบาย รายวิชา เพราะว่าเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ ความเป็นมา การดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกัน ความเหมือนและความแตกต่างของคนและคนในครอบครัว

3.4 จำนวนหน่วยการเรียนรู้และการกำหนดเวลาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ครูผู้สอน มีความเห็นว่ามีมาเหมาะสมดี

3.5 การเรียนรู้แต่ละหน่วยมีความยากง่ายแตกต่างกันนักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งง่าย ๆ และใกล้ตัวเด็กก่อนและเพิ่มความยากในหน่วยต่อไป

3.6 แผนการเรียนรู้ครูผู้สอนมีความเห็นว่ายแผนการเรียนรู้แต่ละแผนสอดคล้องกับ หน่วยการเรียนรู้มาก

3.7 กิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนมีความเห็นว่าย เอื้อให้เกิด การเรียนรู้ได้ดี เพราะว่าในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นทำให้เกิด ความคิดอย่างหลากหลาย

3.8 สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนมีความเห็นว่าย เหมาะสมแต่สื่อบาง อย่างเช่น ตำรา ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ยังขาดแคลน

3.9 การประเมินผลการเรียนรู้ เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับ ผู้เรียนแต่ละคน

3.10 สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นครูผู้สอนมี ความเห็นว่าควรมีตัวอย่างหลักสูตรที่หลากหลาย ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่ หลากหลาย ตัวอย่างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผลการสัมภาษณ์ปรากฏดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคม เพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

(N=33)

รายการความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ			
	😊 ชอบ/พอใจ		☹ ไม่ชอบ/ไม่พอใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเรียนหน่วยตัวฉันและครอบครัว	33	100	0	0.00
2. การเรียนหน่วยร่างกายของฉัน	33	100	0	0.00
3. การเรียนหน่วยความเป็นมาของโรงเรียน	33	100	0	0.00
4. การเรียนหน่วยห้องเรียนน่าอยู่	33	100	0	0.00
5. การเรียนหน่วยรอบรั้วโรงเรียน	33	100	0	0.00
6. การเรียนหน่วยเล่าเรื่องชุมชน	33	100	0	0.00
7. การเรียนหน่วยงานและอาชีพ	33	100	0	0.00
8. การเรียนหน่วยสถานที่สำคัญ	33	100	0	0.00
9. การเรียนหน่วยธรรมชาติรอบตัว	33	100	0	0.00
10. กิจกรรมการเรียนที่จัดในห้องเรียน หรือในบริเวณโรงเรียน	33	100	0	0.00
11. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูพานักเรียน ไปศึกษาในสถานที่จริงในชุมชน	33	100	0	0.00
12. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง	33	100	0	0.00
13. ผลงานของนักเรียนจากการเรียน	33	100	0	0.00
14. ผลการเรียนโดยภาพรวมของนักเรียน	32	96.96	0	3.03
ค่าเฉลี่ย		99.91		0.3

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคม เพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โดยภาพรวมนักเรียน ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 99.91 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน โดยนักเรียนทุกคนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนหน่วยตัวฉันและครอบครัว หน่วยร่างกายของฉัน หน่วยความเป็นมาของโรงเรียน หน่วยห้องเรียนน่าอยู่ หน่วยรอบรั้วโรงเรียน หน่วยเล่าเรื่องชุมชน กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ครูให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและนักเรียนทุกคนมีความพอใจในผลงานของตนเองจากการเรียนรายวิชานี้ และมีนักเรียนร้อยละ 0.3 ไม่พึงพอใจผลการเรียนรู้โดยภาพรวมของตนเอง

5. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคม เพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่นพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 ชอบเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น โดยให้เหตุผลว่าเรียนสนุก ได้ออกไปเที่ยวข้างนอก และได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย

5.2 ในการเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น นักเรียนทุกคน เกิดความรู้และเข้าใจทำให้การเรียนสนุกสนาน ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมายดังนี้

5.2.1 หน่วยนักสำรวจตัวน้อย ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยตัวฉันและครอบครัวและหน่วยร่างกายของฉัน นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเรียนเพราะได้ความรู้ได้ฟังนิทานที่สนุก และทำให้ตนเองรู้จักบุคคลในครอบครัว ความสัมพันธ์ของคน ในครอบครัวและรักครอบครัว รู้จักแบ่งปัน นอกจากนี้ยังได้รู้วิธีการดูแล้วยะของตนเองให้ สะอาดอยู่เสมอ เช่นการอาบน้ำ แปรงฟัน และดูแลไม่ให้เกิดโรค

5.2.2 หน่วยโรงเรียนของฉัน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 3 หน่วยย่อย ได้แก่ หน่วยความเป็นมาของโรงเรียน หน่วยห้องเรียนน่าอยู่ หน่วยรอบรั้วโรงเรียน นักเรียน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า

5.2.3 หน่วยชุมชนน่ายู่ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ย่อย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยเล่าเรื่องชุมชน หน่วยงานและอาชีพ หน่วยสถานที่สำคัญ หน่วยธรรมชาติรอบตัว นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น

5.2.4 นักเรียนทุกคนมีความเห็นในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ชอบการสอนของครูเพราะครูสอนสนุกได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย คุณครูใจดี ชอบเวลาที่ครูพาไปนอกห้องเรียนได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้ดูและจดบันทึก

5.2.5 กิจกรรมที่นักเรียนอยากให้ครูผู้สอนจัดให้มากขึ้น คือ ให้นักเรียนได้ออกไปข้างนอกบ่อย ๆ เช่น ไปตลาด วัด ชอบฟังนิทาน และร้องเพลง

6. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น

การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อรายวิชาวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ผลการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองทุกคนมีความคิดเห็นต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนดังนี้

6.1 นักเรียนส่วนใหญ่ได้พูดคุยให้ผู้ปกครองฟังเกี่ยวกับวิชาที่เรียน จะพูดถึงกิจกรรมที่ทำที่โรงเรียนและเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไปทำกิจกรรมที่โรงเรียน บางครั้งการสำรวจสิ่งของในบ้าน บริเวณบ้านเพื่อนำไปพูดที่โรงเรียนและมีการซักถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้เรียนมา

6.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของครอบครัว สมาชิกในครอบครัว

6.3 กิจกรรมประจำวันของนักเรียนอยู่ที่บ้านมักจะดูโทรทัศน์และช่วยงานบ้าน บางครั้งต้องไปทำนา ทำสวนกับพ่อแม่

6.4 ผู้ปกครองทุกคนให้ความเห็นว่าลูกของตนจะพูดคุยซักถามเกี่ยวกับอาชีพของคนในครอบครัวและคนในชุมชน

6.5 ผู้ปกครองทุกคนให้ความเห็นว่าเด็กของตนจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวในครอบครัว เช่น ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว บทบาทหน้าที่ เรื่องอาหารที่รับประทาน การดูแลร่างกาย โรคที่มีอันตราย

6.6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ การแสดงความชื่นชมยินดียังไม่เด่นชัด แต่มีความภาคภูมิใจกับบุคคลในครอบครัว เช่น ชอบอาชีพที่คนในครอบครัวทำ

6.7 ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่านักเรียนจะซักถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในบริเวณบ้าน และประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง พืชที่ปลูกบริเวณบ้าน

6.8 ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่านักเรียนจะช่วยทำความสะอาดบ้าน และจัดบ้านให้น่าอยู่ เช่น เล่นแล้วรู้จักเก็บและช่วยกวาดบ้าน

6.9 ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่านักเรียนกล้าแสดงออกและการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารของนักเรียนดีขึ้น พูดเก่งและมีเหตุผล

6.10 ผู้ปกครองทุกคนมีความคิดเห็นในการเรียนรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่นและการจัดการเรียนการสอนของครู โดยตอบว่าดี ครูสอนดีและเอาใจใส่เด็กดี เชื่อใจในการสอนของครู

ข้อวิจารณ์

ในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยร่วมวิจัยกับโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง ผลการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

1.1 ผู้วิจัยสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทย โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนในการพัฒนา โดยทางโรงเรียนให้ความเห็นว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสามกลุ่มมีเนื้อหาสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกลมกลืนกันได้เป็นอย่างดี เพียงแต่มีการเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นขั้นตอนและสนุกสนาน เกิดการเชื่อมโยงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของเด็ก และยังแบ่งเบาภาระในการสอนของครูอีกด้วย

1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างรายวิชา กำหนดสาระการเรียนรู้และเขียนคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยร่วมประชุมกับครูผู้สอน 6 คน ซึ่งรับผิดชอบในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ผู้วิจัยใช้เวลา 1 วัน ในการประชุมปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยอธิบายยกตัวอย่างและให้ครูผู้สอนดำเนินการ ผู้วิจัยตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แจ้งให้ครูทราบแล้วร่วมกันปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ผลการดำเนินการทำให้ได้โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการของโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง ที่เกิดจากการบูรณาการที่ใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก แล้วนำกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และภาษาไทยเชื่อมโยงเข้ามารวบรวมข้อหาเนื้อหาและความต่อเนื่องเชื่อมโยงของรายวิชาทำไปตามธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โครงสร้างของหลักสูตรบูรณาการประกอบด้วยรายวิชา 6 รายวิชา พร้อมคำอธิบายรายวิชา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โครงสร้างของหลักสูตรมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันรายวิชามีเป้าหมาย มีจุดเน้นที่ชัดเจนและความหมายกับชีวิตของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Ornstein (1993) ที่กล่าวถึงการคัดเลือกและการจัดเนื้อหาหลักสูตรไว้ว่า ขอบข่ายเนื้อหาที่เรียนในแต่ละระดับชั้นยึดหลักความกว้างและความลึกของเนื้อหา มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันในแนวนอน เรียงลำดับเนื้อหาจากก่อนหลัง การจัดช่วงลำดับในแนวดิ่ง ความต่อเนื่องของเนื้อหาในแนวดิ่งและความต่อเนื่องระหว่างระดับ ระหว่างชั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นาคยา ปิณฑนานนท์ (2546: 8) ที่กล่าวว่า การกำหนดรายวิชาใด ๆ ผู้สร้างรายวิชานั้น ๆ ต้องคำนึงถึงรายวิชาต่าง ๆ มีจุดเน้น หรือเป้าหมายไปในเรื่องใด การสร้างรายวิชาในแต่ละชั้นปี

หรือรายวิชารายภาค โดยปกติจะคำนึงถึงลำดับกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของกลุ่มสาระนั้น ๆ ในแต่ละชั้นปี และธรรมชาติของผู้เรียน

1.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ใช้เวลา 1 วัน โดยผู้วิจัยอธิบายหลักการสร้างหน่วยการเรียนรู้ พร้อมกับยกตัวอย่าง กล่าวคือหน่วยการเรียนรู้สร้างโดยการพิจารณาจากการนำคำสำคัญจากสาระการเรียนรู้และนำคำสำคัญเขียนออกมาและมารวบรวมให้ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ว่าจะให้ผู้เรียนเรียนเกี่ยวกับอะไรบ้าง ให้ได้หน่วยการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวน่าเรียน มีความหมายและบ่งบอกแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อครูเข้าใจแล้วให้ครูดำเนินการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง เสนอให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา นำมาร่วมกันปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ในขั้นตอนการสร้างหน่วยการเรียนรู้นี้ ครูเริ่มเข้าใจและมองเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ดีกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระที่นำมาบูรณาการของแต่ละเนื้อหา และลงมือปฏิบัติการโดยร่วมมือกับผู้วิจัยและมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้วิจัยและครูผู้สอนเกิดการเรียนรู้ในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ หน่วยใหญ่ และหน่วยการเรียนรู้ย่อย จะมีที่หน่วยการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ว่าจะหลอมรวมเรื่องใดเข้าด้วยกันได้บ้างเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่และนำไปสู่การสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กเมื่อหน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้ได้หน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วยใหญ่ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 9 หน่วย เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนและหน่วยการเรียนรู้เป็นหน่วยที่มีชีวิตชีวน่าสนุก สอดคล้องกับแนวคิดของ นาคยา ปิณฑนานนท์ (2546: 51 – 52) ที่กล่าวถึงลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า การสร้างหน่วยการเรียนรู้ควรให้ท้าทาย น่าสนใจสอดคล้องกับประสบการณ์ ชีวิตจริงของผู้เรียน ให้ความรู้ดีกว่าหน่วยเรียนนั้นมีชีวิต ผู้เรียนสามารถที่จะเข้าไปสัมผัสจับต้องกับสิ่งที่เรียนนั้นได้ สามารถนำความรู้จากหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ได้ทันที เรียนแล้วสนุก หน่วยการเรียนรู้ควรเอื้อให้เกิดการวางแผนการเรียนที่บูรณาการ

1.4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 นักสำรวจตัวน้อย หน่วยที่ 2 โรงเรียนของฉัน หน่วยที่ 3 ชุมชนน่าอยู่ เพื่อใช้ในการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยนำผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 3 หน่วย ประกอบด้วยหน่วยย่อย 9 หน่วย ส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำผลการพิจารณา และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แจ้งให้คณะครูไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์การออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้อยู่ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีเป้าหมายและจุดเน้นที่ชัดเจนโดยเน้นการฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นทักษะที่จำเป็นที่นักเรียนจะต้องได้รับฝึกฝนเป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และการติดต่อสื่อสาร นำเสนอ ถ้านักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการเรียน ชั้นประถมชั้นที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทย โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแกนในการพัฒนาโดยทางโรงเรียนให้ความเห็นว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสามกลุ่มมีเนื้อหา สัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกลมกลืนกันได้เป็นอย่างดี เพียงแต่มีการเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นขั้นตอนและสนุกสนาน เกิดการเชื่อมโยงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของเด็ก และยังแบ่งเบาภาระในการสอนของครูอีกด้วย

2.2 ผลการเรียนรู้ของนักเรียน การนำหลักสูตรบูรณาการวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เป็นเวลา 20 สัปดาห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 9 หน่วย การเรียนย่อย ครูผู้สอนได้ประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 7.89 ครูผู้สอนมีความพอใจในผลการเรียนของนักเรียนและเป็นประสบการณ์ครั้งแรกที่ครูได้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งการเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ สื่อการเรียน การสอน รวมทั้งลีลาในการสอนต้องพัฒนาและจะทำให้ดีขึ้นปีต่อ ๆ ไปครูผู้สอนได้นำเสนอผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้บริหารทราบ ผู้บริหารมีความพึงพอใจในผลการเรียนของนักเรียน

ซึ่งดีกว่าปีที่ผ่านมาและผู้บริหารเห็นด้วยที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการเรียนการสอนผลการสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีทุกหัวข้อ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.00 ทั้งนี้ครูให้เหตุผลว่าในการสอนครูมีกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กมีมากขึ้นเด็กสนุกและการสอนไม่ยุ่งยากเพราะมีการเชื่อมโยงเนื้อหาอย่างกลมกลืน ปัญหาที่พบคือเป็นการสอนตามหลักสูตรบูรณาการเป็นครั้งแรกทำให้การเตรียมสื่อ อุปกรณ์ต้องใช้เวลา

2.4 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนการสอน ร้อยละ 99.91 ชอบเรียนวิชาวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น โดยให้เหตุผลว่า เรียนสนุก ได้ออกไปเที่ยวข้างนอก และได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมายทำให้ไม่เบื่อและคุณครูใจดีและกิจกรรมที่นักเรียนอยากให้คุณครูสอนจัดให้มากขึ้น คือให้นักเรียนได้ออกไปข้างนอกบ่อย ๆ เช่น ไปตลาด วัด ชอบฟังนิทาน และร้องเพลง

2.5 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชา และการจัดการเรียนการสอนวิชา วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่นผู้ปกครองพึงพอใจต่อการเรียนการสอนและไว้วางใจครู และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและโรงเรียนเริ่มตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัยเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฟังพาอาศัยซึ่งกันและกันทำให้ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงในการนำความรู้ที่เป็นทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงและนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่การสร้างควมคุ้นเคยเป็นกันเองกับทางโรงเรียน และพิจารณาสภาพโรงเรียนที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตร ในการเลือกโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจะทำได้ถ้าคุณครูผู้สอน สอนคนเดียวและสอนทุกกลุ่มสาระ เพราะครูต้องแบกรับในการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระ ซึ่งเป็นงานที่หนักมาก ครูผู้สอนไม่สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่ดีและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ได้เพราะเวลามีจำกัดภาระงานสอนของครู

มากไม่มีเวลาที่จะไปวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ครูจะสอนไปตามหนังสือที่สำนักพิมพ์จัดจำหน่ายบางครั้งบางบทก็ไม่สามารถสอนได้เพราะเนื้อหาที่มีความยากเกินไป

ในการทำวิจัยร่วมกับครูในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการผู้วิจัยและทางโรงเรียนวิเคราะห์ วิสัยทัศน์ หลักยุทธศาสตร์ของโรงเรียน การออกแบบหลักสูตร การสร้างรายวิชา การเขียน คำอธิบายรายวิชา การสร้างหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การเตรียมสื่อการเรียนรู้และการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการและมีหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาเป็นของโรงเรียน ทางโรงเรียนมีความภาคภูมิใจและยินดีที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตรหรือโครงการอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยจะร่วมทำ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในครั้งนี้คือ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเป็นสิ่งที่ทำทายยาก แต่กระบวนการในการทำมีความละเอียดอ่อนเป็นเหตุเป็นผลการพัฒนาหลักสูตรแต่ละขั้นแต่ละตอนต้องมีเป้าหมายหรือจุดเน้นที่ชัดเจน ทั้งครูและผู้วิจัยยังขาดประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรด้วยในอดีตหลักสูตรมักถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ใช้และประเมินตามที่ส่วนกลางกำหนด ทำให้กระบวนการทำงานบ้างขั้นตอนมีความล่าช้า แต่เมื่อได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้ผู้วิจัยและครูเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรดีขึ้น ผู้วิจัยสามารถนำหลักการพัฒนาหลักสูตรเหล่านี้ไปใช้ในหน่วยงานที่ผู้วิจัยทำงานและจะร่วมกันพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยของโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยของโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผลการวิจัย
8. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 33 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น 67 คน

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยของโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การสร้างรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา

1.1.1 ประสานงานและประชุมปรึกษากับทางโรงเรียนเพื่อพิจารณาเลือกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะมาบูรณาการ

1.1.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา

1.1.3 นำรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา

1.1.4 นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แจ้งให้คณะครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

1.1.5 นำหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการเสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง พิจารณออนุมัติ

1.2 การสร้างหน่วยการเรียนรู้

1.2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้สอน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.2.2 ผู้วิจัยตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

1.2.3 นำหน่วยการเรียนรู้ เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ
พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

1.2.4 นำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์แจ้งให้ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ให้สมบูรณ์

1.3 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

1.3.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้สอน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สำหรับนำไปจัดการเรียนการสอน
ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

1.3.2 ผู้วิจัยตรวจพิจารณาผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะ
เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

1.3.3 นำผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอให้คณะกรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา

1.3.4 นำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์แจ้งให้ครูนำไปปรับปรุงแก้ไข จนกระทั่งได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ทุกหน่วย
การเรียนรู้

2. การนำหลักสูตรไปใช้

เป็นการนำหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
วิทยาศาสตร์และภาษาไทยไปทดลองใช้เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2549 ของ โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยและครูผู้สอนทบทวน ทำความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วย
การเรียนรู้ที่ออกแบบไว้

2.2 ครูผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้วิจัยมีหน้าที่ติดตาม นิเทศและ
ให้กำลังใจ

2.3 ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้จบแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้

2.4 หลังจากครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.4.1 สอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรแบบบูรณาการและ
การจัดการเรียนการสอน

2.4.2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อหลักสูตรและการจัดการเรียน
การสอน

2.4.3 สัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน

2.4.4 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน

2.4.5 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน

3. การประเมินผลหลักสูตร

3.1 ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยวิเคราะห์จากเอกสาร ปรากฏการณ์ แล้วเรียบเรียงจัดระบบข้อมูล ตีความหมาย เชื่อมโยงและสรุป

3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยของโรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นหลักสูตรที่ใช้หลักวิชาการเป็นฐานความคิดในการบูรณาการและใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนในการบูรณาการ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และภาษาไทย ประกอบด้วยรายวิชา 6 รายวิชา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งรายวิชาเกิดจากการผสมผสานแนวคิดหลักของทั้งสามกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าด้วยกัน แต่ละรายวิชามีจุดเน้น มีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีความหมายกับผู้เรียน

2. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 9 หน่วยย่อย ในรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3. ผลการนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.64 จากการประเมินโดยใช้เกณฑ์ 4 ระดับ ได้แก่ 3 2 1 และ 0

3.2 ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.00

3.3 ครูผู้สอนมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยมีความเห็นว่า หลักสูตรบูรณาการที่สร้างขึ้น มีโครงสร้างที่สมบูรณ์ การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้

3.4 นักเรียนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 96.26 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชา สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น

3.5 นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนการสอน โดยนักเรียนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 87.50 ชอบเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต: ตัวเราและสิ่งอื่น นักเรียนทุกคนมีความเห็นว่า พวกเขาเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทุกหน่วย การเรียนที่ได้เรียนรู้

3.6 ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การสร้างรายวิชาแบบบูรณาการเป็นสิ่งที่ดีเชื่อมั่นในการสอนของครู ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่านักเรียนมีความรู้และนำความรู้ไปใช้ เช่น เรื่องตนเอง การดูแลร่างกาย รู้จักอาบน้ำ ล้างมือ ทำความเคารพผู้ปกครองเวลามาโรงเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบุตรหลานของตนมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทางโรงเรียนต้องเห็นความสำคัญโดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน และความต้องการของนักเรียน และกระตุ้นให้ครูให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณค่าต่อเด็ก

1.2 ในการสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้เวลาและต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี เช่น การศึกษาเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตร การมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตร แหล่งเรียนรู้หรือทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต้องมีการวางแผนและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรคือช่วงปิดภาคเรียนคุณครูมีเวลาที่จะมาระดมความคิดและช่วยกันพัฒนาหลักสูตร

1.3 โรงเรียนต่าง ๆ ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนเครือข่ายที่สนใจได้เข้าร่วมประชุม และทำอย่างสม่ำเสมอในอนาคตอาจมีหลักสูตรทางเลือกให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรต่อไป

2. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุงควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไปหลังจากได้ชื่อและคำอธิบายรายวิชาไว้แล้ว

2.2 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุงควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยใช้ทักษะ การใช้กระบวนการ และวิธีสอนที่หลากหลาย

3. ด้านการทำวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการทำวิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไป

3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับจัดทำคลังหน่วยการเรียนรู้ วิธีสอน รวมทั้งคลังการวัดและประเมินผล และผลของการนำไปใช้

3.3 ในการจัดการเรียนการสอนครูควรทำวิจัยควบคู่กับการสอนหรือการทำวิจัยในชั้นเรียน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2532. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กุลยา ดันติผลาชีวะ. 2543. การบูรณาการการสอนระดับปฐมวัยศึกษา. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 4 (3): 62-69.

คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

จุพวดี จุฬศักดิ์สกุล. 2544. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คุชฎี สิตลวรารักษ์. 2538. บูรณาการในหลักสูตรและการสอน. วารสารสารพัฒนาหลักสูตร. 14 (120): 58 – 64.

ธีระชัย บุรณโชติ. 2540. “การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ: ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ”. วารสารโครงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์. 3 (เมษายน– มิถุนายน 2540): 14-19.

นาคยา ปิณฑนานนท์ และคณะ. 2542. การศึกษาตามมาตรฐานแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: แม็ค .

_____. 2545. จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2546. จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

บุญชม ศรีสะอาด. 2541. การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

บุญรัตน์ สิงห์พันดอน. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
การประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. 2548. การสอนแบบบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.

ปัทมา ศิวรักษ์ศรีเพชร. 2548. ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็น
ฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศส 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาการสอนภาษาฝรั่งเศส, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประทีป ด้านแก้ว. 2545. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
(สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การทำมาหากิน โดยใช้วิธีการสอนแบบ
บูรณาการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประสาธน์ เนืองเฉลิม. 2548. การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
เพื่อชุมชน:กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปู้ตา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต
สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พจมาน ชำนาญกิจ และ สถาพร ชูทองรัตน์. 2550. กระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร.
วารสาร ศึกษาาสตร์ปริทัศน์. 22, 1 (มกราคม – เมษายน): 11- 13.

พรชัย หนูแก้ว. 2541. การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พรรณี โพธิ์ศรี. 2547. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการสาขาหลักสูตรและการสอน.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.

พรนิภา สภาเอี่ยม. 2545. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและ
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 7 โดยการสอนแบบ
บูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กับตามแนวคู่มือครู.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2536. เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย การศึกษา: พัฒนาการหรือ
บูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุป. 2546. แนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็น
ศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พิษณุ เดชใด. 2540. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการ
พัฒนาแบบยั่งยืน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

รัชณีย์ ธนะวดี. 2544. การจัดกิจกรรมการเรียนแบบบูรณาการโดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวสำหรับ
นักเรียนโรงเรียนวัดสวนดอก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523. พัฒนาหลักสูตรและการสอน: นวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- วงศ์ศิริ ถาวรชีพ. 2547. การศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภวรรณ อาศรัยผล. 2545. การสร้างหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีรูปแบบทักษะสัมพันธ์ และการบูรณาการสาระการเรียนรู้ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. 2546. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมิตร คุณานุกร. 2523. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์.
- อรรถวรรณ นิยะโต. 2536. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบต่อตัวเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาทิตย์ ทนันทชัย. 2544. การพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ภาษาไทยเป็นแกนสำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าแบบอิสระระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดม คำขาด. 2550. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Andrews, P.W. 1997. **“Effects of an Integrated Reading and Music Instruction Approach on Fifth – Grade Students’ Reading Achievement, Reading Attitude, Music Achievement, and Music Attitude.”** Dissertation Abstracts. The University of Carolina at Greensboro. In UMI. 1997. UMI – PRO – Quest Direct. (AAC 9729987)
- Carter, V. and C.V. Good. 1959. **Dictionnary of Education.** New York: McGraw-Hill Book Co.
- Fogarty, R. 1991. **The Mindful School: How to Intergrate the Curricula.** Arlington Height, IL : IRI/Skylight Publishing, Inc.
- Laster, M. T. 1996. **“The Development of student Writing in Middle School (Integrated Curriculum).”** Dissertation Abstracts. Gorge Mason university. In UMI. 1997. UMI – ProQuest Direct. (AAC 9701002)
- Lake, K. 2000. **Intergrated the Curricula** (Online). February 1, 2000.
- Lemlech, J. K. 2002. **Curriculum and Instruction.Method for the Elementary and Middle. School.** Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Long, E. S. 1990. **“The Effects of an Integrated Language Arts Curriculum on the Writing Improvement of First – Grade Students.”** Dissertation Abstracts. Illinois State University. In UMI. 1991 UMI – ProQuest Direct. (AAC 9101118)
- Ornstein, A.C. and F.P. Hunkins. 1993. **Curriculum: Foundatiom, Principles and Issues.** Boston: Allyn and Bacon.
- Rizzato, R. A. 1996. **“An Analysis of Reading, Writing, and Language Development in an Integrated Intermediate School Program.”** Dissertation Abstracts. Loyola University of Chicago. In UMI. 1996. UMI – ProQuest Direct. (AAC 9623441)

Taba, H. 1962. **Curriculum Development Theory and Practice**. New York: Harcourt, Brace & World, Inc.

Tyler, R. W. 1949. **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago: University of Chicago Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารหลักสูตรบูรณาการและตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรบูรณาการและตัวอย่างแผนการเรียนรู้

หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง

หลักการและเหตุผล

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ และเป็นหลักสูตรฉบับแรกที่ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรโดยยึดหลักความมีเอกภาพ ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา การจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษาสามารถจัดได้ทุกรูปแบบ จึงเป็นการง่ายและอำนวยความสะดวกต่อสถานศึกษาที่จะพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเองตามความต้องการของสถานศึกษาจริง ๆ โดยเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาที่รัฐกำหนด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการชี้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเองให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยผู้บริหารและครูที่สนใจเข้าร่วมโครงการการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระภาษาไทย โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนในการพัฒนาโดยทางโรงเรียนให้ความเห็นว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสามกลุ่มมีเนื้อหาสัมพันธ์กันและเชื่อมโยง กลมกลืนกันได้เป็นอย่างดีเพียงแต่มีการเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและในแต่ละระดับใช้เวลาเรียนเท่าใดโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัยเป็นหลักโดยเข้าใจขอบข่าย (Scope) และลำดับ (Sequence) การเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นขั้นตอนและสนุกสนาน เกิดการเชื่อมโยงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของเด็ก และยังแบ่งเบาภาระในการสอนของครูอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและกระบวนการในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในการดำรงชีวิต

โครงสร้างของหลักสูตร

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น
2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ชีวิตเรามาจากไหน
3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : บ้านเกิดและชุมชนของเรา
4. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ภาควงเรากับภาคอื่น
5. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง
6. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : โลกของเรา

คำอธิบายรายวิชา

1. วิชา สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น(ป.1)

400 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในบ้านและชุมชนของคน สัตว์ วัตถุ – สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า – แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคน สัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

2. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ชีวิตเรามาจากไหน(ป.2)

400 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัด ของคน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

3. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : บ้านเกิดและชุมชนของเรา (ป.3)

400 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของคน สัตว์ วัตถุ – สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า – แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

4. สังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ภาคของเรากับภาคอื่น (ป.4)

360 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนก ประดิษฐ์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาคของตนและภาคอื่นของคน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของคนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

5. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง (ป.5)

360 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวมสืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนกประติมากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียของชน สัตว์ วัตถุสิ่งของ พลังงานไฟฟ้า- แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของชนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

6. วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : โลกของเรา (ป.6)

360 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เปรียบเทียบ อภิปราย ทดลอง ยกตัวอย่าง รวบรวม สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ตระหนัก จำแนกประติมากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโลกของชน สัตว์ วัตถุ – สิ่งของ พลังงานไฟฟ้า - แม่เหล็ก ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ ศาสนา การเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตของชนสัตว์ โดยผ่านทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน

หน่วยการเรียนรู้

วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 1 นักสำรวจตัวน้อย

หน่วยย่อยที่ 1.1 ตัวฉันและครอบครัว

หน่วยย่อยที่ 1.2 ร่างกายของฉัน

หน่วยที่ 2 โรงเรียนของฉัน

หน่วยย่อยที่ 2.1 ความเป็นมาของโรงเรียน

หน่วยย่อยที่ 2.2 ห้องเรียนน่าอยู่

หน่วยย่อยที่ 2.3 รอบรั้วโรงเรียน

หน่วยที่ 3 ชุมชนน่าอยู่

หน่วยย่อยที่ 3.1 เล่าเรื่องชุมชน

หน่วยย่อยที่ 3.2 งานและอาชีพ

หน่วยย่อยที่ 3.3 สถานที่สำคัญ

หน่วยย่อยที่ 3.4 ธรรมชาติรอบตัว

หน่วยที่ 4 หนองหานที่รัก

หน่วยย่อยที่ 4.1 ดำนานหนองหาน

หน่วยย่อยที่ 4.2 สัตว์น้ำหลากหลาย

หน่วยย่อยที่ 4.3 สืบสานวัฒนธรรม

หน่วยย่อยที่ 4.4 อนุรักษ์หนองหาน

หน่วยที่ 5 เทียวงานวัดพระธาตุ

หน่วยย่อยที่ 5.1 ดำนานองค์พระธาตุ

หน่วยย่อยที่ 5.2 เวียนเทียนไหว้พระ

หน่วยย่อยที่ 5.3 แวะซื้อของ

หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าแสนงาม

หน่วยย่อยที่ 6.1 ลำคินเดือนหงาย

หน่วยย่อยที่ 6.2 รุ่งอรุณยามเช้า

หน่วยการเรียนรู้

วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

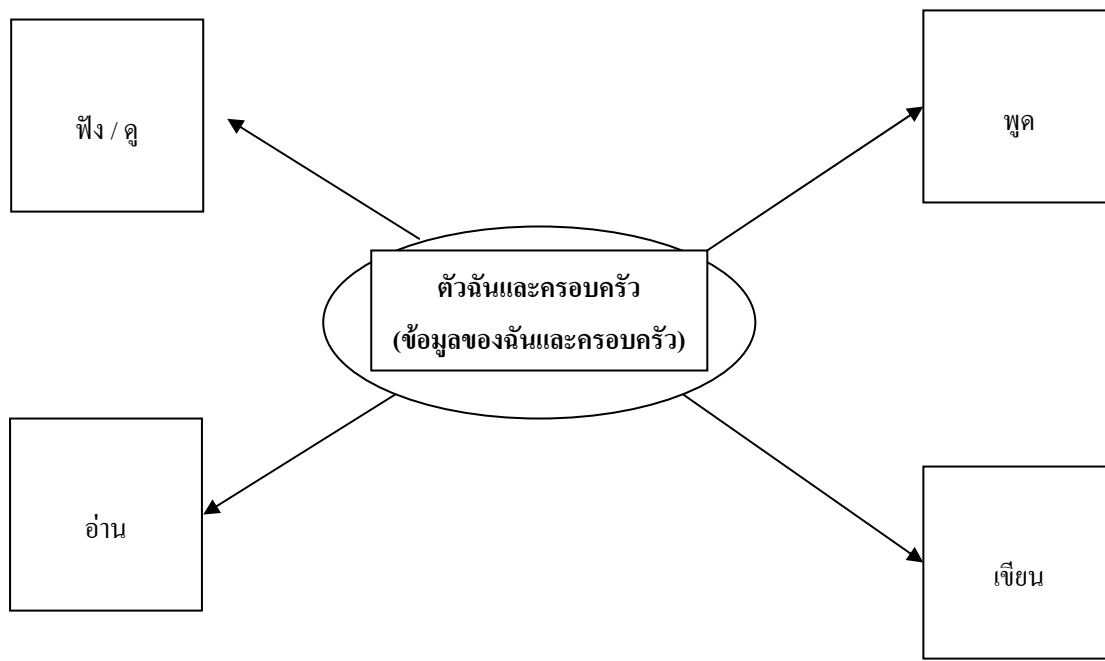
หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง	เวลาเรียน
หน่วยที่ 1 หน่วยที่ 1 นักสำรวจตัวน้อย		
หน่วยย่อยที่ 1.1 ตัวฉันและครอบครัว	ส2.1 ส2.2 ส3.1 ส4.1 ส4.3 ส5.1 ว 1.1 ว 1.2 ว8.1 ว 2.2 ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1	24
หน่วยย่อยที่ 1.2 ร่างกายของฉัน	ส3.1 ว 1.1 ว8.1 ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1	20
หน่วยที่ 2 โรงเรียนของฉัน		
หน่วยย่อยที่ 2.1 ความเป็นมาของโรงเรียน	ส2.2 ส3.1 ส4.1 ส5.1 ส5.2 ว 1.2 ว8.1 ว3.2 ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1	20
หน่วยย่อยที่ 2.2 ห้องเรียนน่าอยู่	ส2.1 ส2.2 ส4.1 ส4.2 ว 1.1 ว 1.2 ว8.1 ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1	20
หน่วยย่อยที่ 2.3 รอบรั้วโรงเรียน	ส2.1 ส2.2 ส4.1 ส4.2 ว 1.2 ว2.1 ว 2.2 ว8.1 ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1	24
หน่วยที่ 3 ชุมชนน่าอยู่		
หน่วยย่อยที่ 3.1 เล่าเรื่องชุมชน	ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1 ส2.1 ส3.1 ส3.2 ส4.3 ส5.2 ว 1.2 ว8.1	24

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง	เวลาเรียน
หน่วยย่อยที่ 3.2 งานและอาชีพ	ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1 ส2.1 ส3.1 ส3.2 ส4.3 ส5.2 ว 1.2 ว 2.2 ว8.1	20
หน่วยย่อยที่ 3.3 สถานที่สำคัญ	ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1 ส3.1 ส5.1 ส5.2 ว 1.1 ว8.1	24
หน่วยย่อยที่ 3.4 ธรรมชาติรอบตัว	ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1 ว 1.2 ว2.1 ว 2.2	24
รวม		200

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ตัวฉันและสิ่งอื่น

โดยเน้นทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน

หน่วยย่อยที่ 1.1 ตัวฉันและครอบครัว : ข้อมูลของฉันและครอบครัว

มาตรฐานการเรียนรู้ ส2.1 ส2.2 ส3.1 ส4.1 ส4.3 ส5.1 ว 1.1 ว 1.2 ว8.1 ว 2.2

ท1.1 ท2.1 ท3.1 ท4.1 ท4.2 ท5.1

การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสมาชิกในครอบครัวโดยผ่านกิจกรรมทางภาษาทำให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในเรื่องเกี่ยวกับวัน เดือน ปีเกิด ลักษณะนิสัยและการนับช่วงเวลาตามปฏิทินทั้งแบบไทยและสากลที่สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบันและอนาคต

การฟัง/การดู

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู เข้าใจเนื้อเรื่องถ้อยคำ การใช้คำเสียงและกิริยาท่าทางของผู้พูดและแสดงทัศนะเรื่องที่ฟังและดูได้อย่างมีวิจารณญาณ

กิจกรรมการเรียนรู้

- ครูทักทายนักเรียนด้วยวาจาสุภาพและพูดเกี่ยวกับมารยาทในการฟังที่ดี นักเรียนต้องตั้งใจฟังเวลาที่ผู้อื่นพูด ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้พูดกำลังพูดหรือถ้าสงสัยให้ยกมือขึ้นขออนุญาตก่อนจึงพูด ไม่พูดคุย หรือทำงานอื่น ไม่ลุกจากที่นั่ง

- ครูพูดแนะนำ ชื่อ – นามสกุล ชื่อเล่น วัน เดือน ปี เกิด ลักษณะนิสัยของครูและนำภาพสมาชิกในบ้านของครูมาแนะนำให้นักเรียนรู้จักเกี่ยวกับตัวครูและสมาชิกในบ้าน

- ครูนำหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลของครูให้นักเรียนดูและสนทนาเกี่ยวกับหลักฐานแต่ละชนิด

- สนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและประโยชน์ของการฟัง

สื่อ

- ภาพครูและครอบครัว
- ใบสูติบัตรและทะเบียนบ้านของครู

การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการฟัง
- การตอบคำถาม

การพูด

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- สามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ประสบการณ์เกี่ยวกับข้อมูลของตนเองและสมาชิกในครอบครัวโดยใช้คำพูดที่เหมาะสมตามหลักการพูด

กิจกรรมการเรียนรู้

- ครูสนทนากับนักเรียนและข้อมูลของนักเรียน สมาชิกในครอบครัว ว่านักเรียนจะหาข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและครอบครัวได้อย่างไร
- ให้นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและสมาชิกในครอบครัว โดยสอบถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง และแหล่งข้อมูลอื่นที่นักเรียนหาได้
- ให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว ก่อนที่นักเรียนจะนำเสนอข้อมูลครูแนะนำวิธีการพูดที่ดีและถูกต้องให้นักเรียนฟังดังนี้ การพูดที่ดี ผู้พูดต้องทักทายผู้ฟังด้วยวาจาที่สุภาพ เช่น ผู้หญิงพูด สวัสดีค่ะ ผู้ชายพูด สวัสดีครับ ใช้คำแทนตนเอง ถ้าเป็นผู้ชายให้ใช้คำว่า ผม/กระผม ถ้าเป็นผู้หญิงให้ใช้คำว่าหนู/ดิฉัน แล้วจึงพูดเรื่องที่ตนเองจะพูดและเมื่อพูดเสร็จแล้วต้องกล่าวคำว่าสวัสดีครับ/คะ
- นำปฏิทินมาสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับวัน เดือน ปีเกิด และช่วงเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต
- พูดเกี่ยวกับที่มาของชื่อนักเรียน ช่วงเวลาสำคัญในวันเดือนปีที่นักเรียนเกิด
- ร้องเพลงชื่อของเธอ ทำท่าทางประกอบเพลงและพูดถึงเนื้อหาของเพลง
- พูดถึงความภาคภูมิใจในครอบครัว
- พูดเกี่ยวกับรายรับ - รายจ่ายของตนเองและครอบครัว

สื่อ

- ภาพถ่าย
- แผนภูมิเพลง

การวัดและประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการพูด

การอ่าน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- อ่านคำที่เกี่ยวกับตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน
- อ่านออกเสียงตัว ร ล ได้ชัดเจนและถูกต้อง
- อ่านเรื่องราวต่าง ๆ สามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่อ่าน

กิจกรรมการเรียนรู้

- นำบัตรคำเกี่ยวกับชื่อนักเรียน และสมาชิกในครอบครัว เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาสะกดโดยนำเสียงและรูปของพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ประสมเป็นคำอ่าน
- ฝึกอ่านตามหลักการอ่าน
- อ่านเสริมบทเรียนเรื่อง เกี่ยวกับครอบครัวจากใบงาน เช่น ตามารถไฟ
- ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน
- ฝึกแต่งประโยค จากภาพของตนเองและบัตรคำชื่อสมาชิกในครอบครัว

สื่อ

- บัตรภาพ บัตรคำ
- รูปภาพ
- ใบงาน

การเขียน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- เขียน พยัญชนะ สระและคำที่เกี่ยวกับตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้อย่างถูกต้องตามหลักการเขียน
- สื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึกประทับใจโดยการวาดภาพ และเขียนบรรยายสั้น ๆ เกี่ยวกับตนเองและสมาชิกในครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้

- ให้นักเรียนระบายสีภาพคนที่เป็นเพศของตนเองและเขียนชื่อ นามสกุล ชื่อเล่นของนักเรียนลงในใบงาน
- ให้นักเรียนวาดภาพบุคคล สมาชิกในครอบครัว ลงในแผนผังครอบครัวและเขียนชื่อสมาชิก ลงในใบงาน
- ให้นักเรียนจับคู่กัน โดยครูแจกบัตรคำให้นักเรียนให้นักเรียนหาพยัญชนะและสระที่ตนเองและเพื่อนมีเหมือนกัน เขียนพยัญชนะและสระลงในสมุดให้ถูกต้องตามหลักการเขียน คือ ตัวพยัญชนะต้องเริ่มจากเขียนหัวกลม ๆ ก่อน
- ครูแนะนำการจับดินสอและการวางสมุดที่ถูกต้อง การนั่งเก้าอี้ให้ถูกวิธี

- เขียนรายรับรายจ่ายของตนเอง
- วาดภาพและเขียนบรรยายภาพอาชีพที่นักเรียนอยากทำ

สื่อ

- บัตรคำ
- ใบงาน

การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการเขียน การนั่ง การจับดินสอ
- ตรวจผลงาน

คำสั่ง ครูอ่านนิทานให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนตอบคำถามข้างล่าง

ครอบครัวของชาติ

ชาติเป็นชื่อของเด็กชายตัวอ้วน บ้านของชาติอยู่ใกล้คลองส่งน้ำและติดถนน พ่อของชาติเป็นชาวนา พ่อทำนาทุกปี พ่อใช้น้ำในการทำนาได้มาจากน้ำฝนและน้ำจากคลองส่งน้ำที่มาจากเขื่อน หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จพ่อของชาติจะปลูกพริกในนาเพื่อนำไปขายที่ตลาดในเมือง ชาติชอบไปขายพริกที่ตลาดกับแม่ ชาติช่วยแม่เก็บเงินและนับเงินที่ขายพริกได้ แม่ของชาติขายพริกได้ราคาดีทำให้บ้านของชาติมีฐานะดี ทุกคนอยู่ด้วยกันด้วยความสุข

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ชาลีเป็นชื่อของใคร

ก. เด็กหญิงตัวอ้วน ข. เด็กชายตัวผอม ค. เด็กชายตัวอ้วน

2. บ้านของชาลีตั้งอยู่ใกล้กับอะไร

ก. แม่น้ำ ข. คลองส่งน้ำและติดถนน ค. ติดกับถนนและห้วย

3. หลังเก็บเกี่ยวข้าวพ่อของชาลีมักจะปลูกอะไร

ก. ปลูกผัก ข. ปลูกพริก ค. ปลูกแตงโม

4. แม่ของชาลีไปขายของที่ใด

ก. ตลาด ข. ในหมู่บ้าน ค. ริมถนน

5. ที่บ้านของชาลีมีฐานะดีเพราะอะไร

ก. ประหยัด ข. ทุกคนช่วยกันทำงาน ค. ถูกรางวัลลอตเตอรี่

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...
โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนหัดอ่านและขีดเส้นใต้คำที่สระ _____
และวาดภาพประกอบเนื้อเรื่อง

ป้าบุญชนรองเท้า	ลุงสุดเข้าไปในกรุง
คุณจุกอย่าทำยุ่ง	มาดูรังสีสวยงาม
คุยกันในทุกนา	เจ้าทวยมาอย่าเกรงขาม
มีสุขอยู่ทุกยาม	สุขติดตามผู้ทำดี

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...

โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนหัดอ่านและขีดเส้นใต้คำที่สระ_____และพยัญชนะที่เหมือนกัน

วาดภาพประกอบเนื้อเรื่อง

มาดูภูเขาเร็วไว

ผู้เฒ่าเป่าปี่สีซอ

กระเป๋าสีเทาเก่าแก่

รีบเร่งเถิดเราเข้าใจ

หมาเห่าเงาไม้ในบ่อ

เต่าเดินไม่ท้อพอใจ

รองเท้าหนังแท้สไต

เวลานั้นไม่คอยเลย

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...
โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างต่อไปนี้

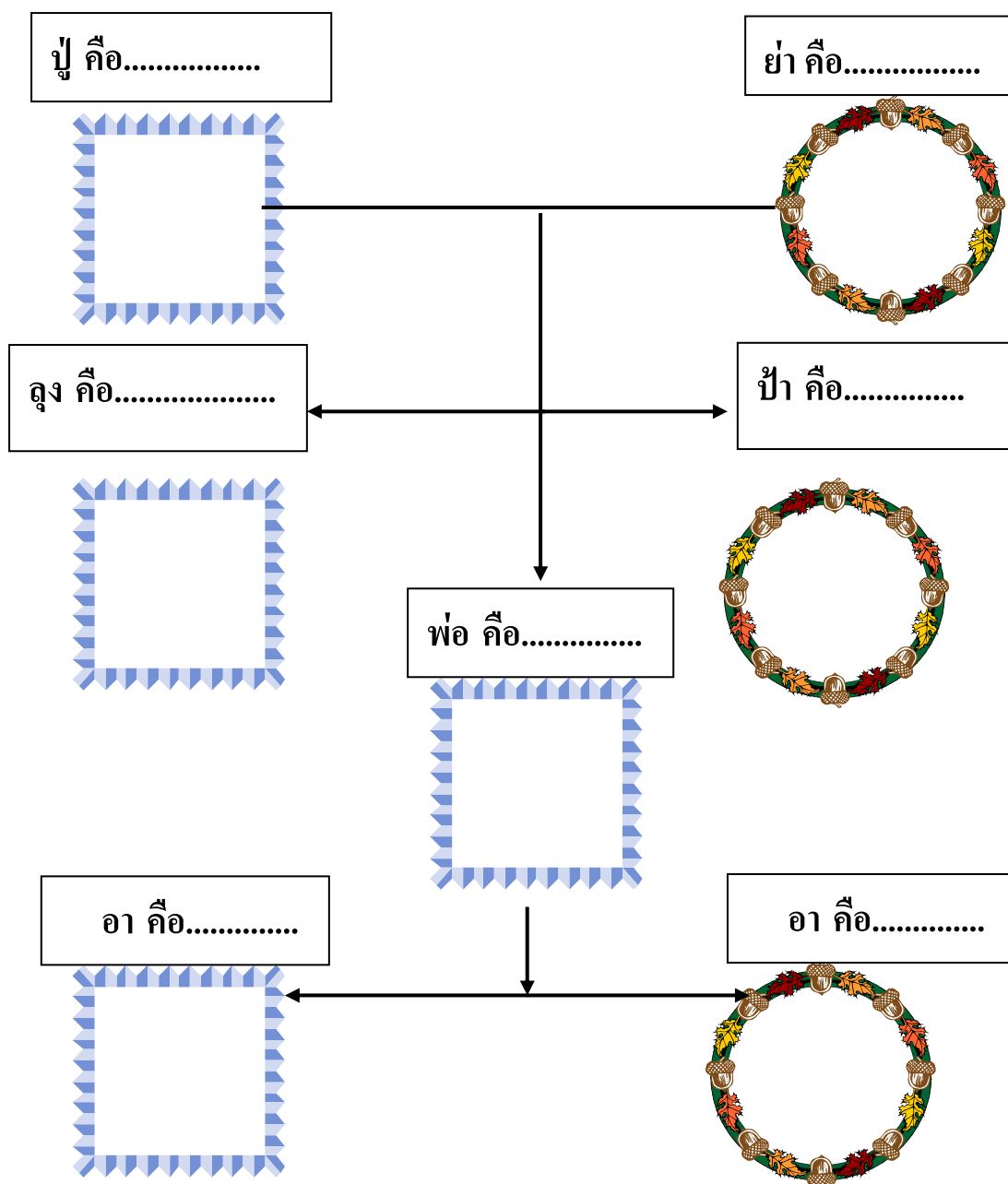
1. บ้านของฉันมีสมาชิกทั้งหมด..... คน
 2. หัวหน้าครอบครัวของฉันคือ.....
 3. พ่อประกอบอาชีพ.....
 4. แม่ประกอบอาชีพ.....
 5. ขณะนี้ฉันเรียนหนังสืออยู่ชั้น.....
 6. อาชีพที่ฉันอยากจะทำคือ.....
- เพราะ.....

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...
โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพและเติมข้อมูลลงในแผนภูมิของญาติทางฝ่ายพ่อ

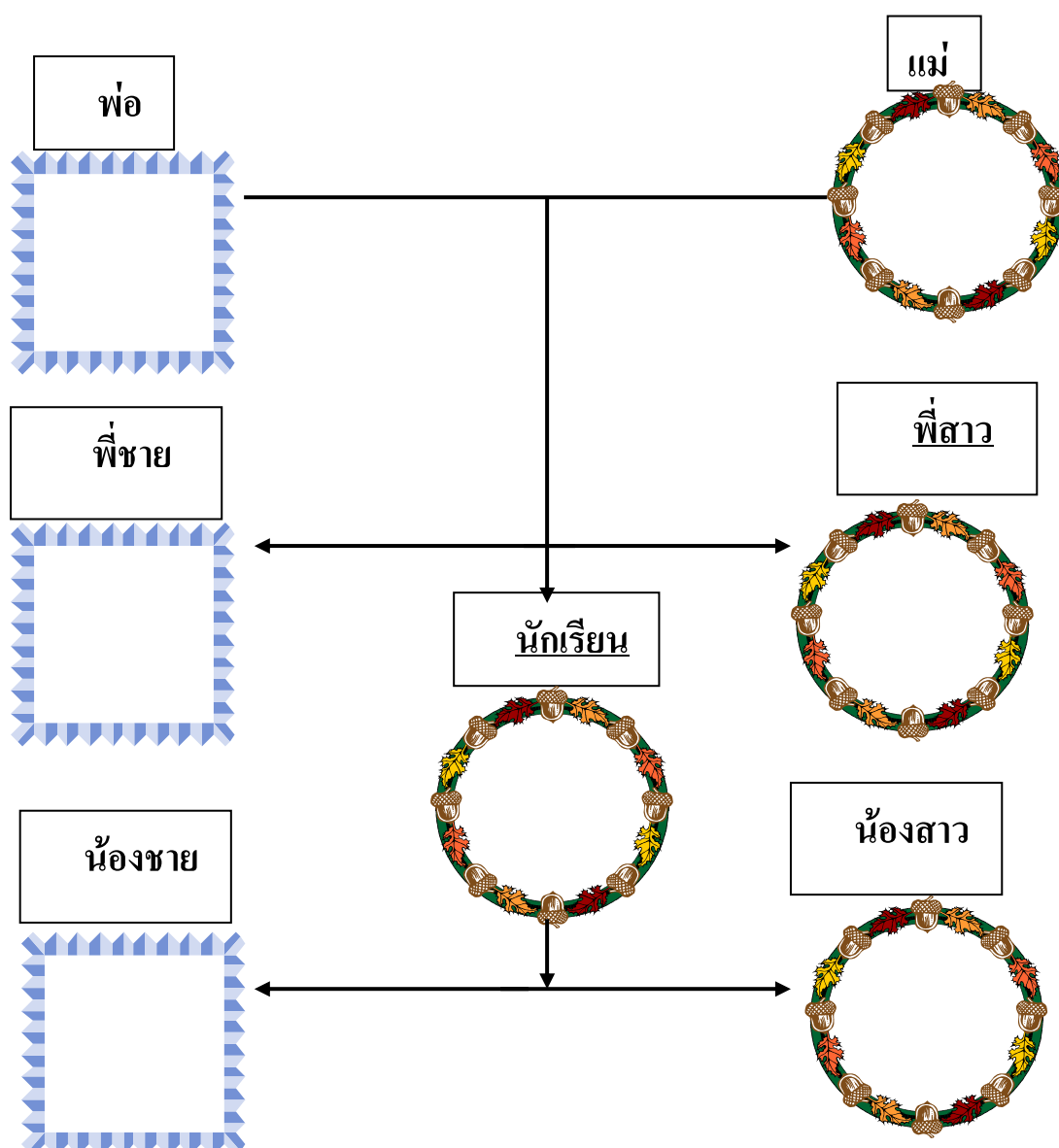

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...

โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพและเติมข้อมูลลงในแผนภูมิครอบครัวนักเรียน

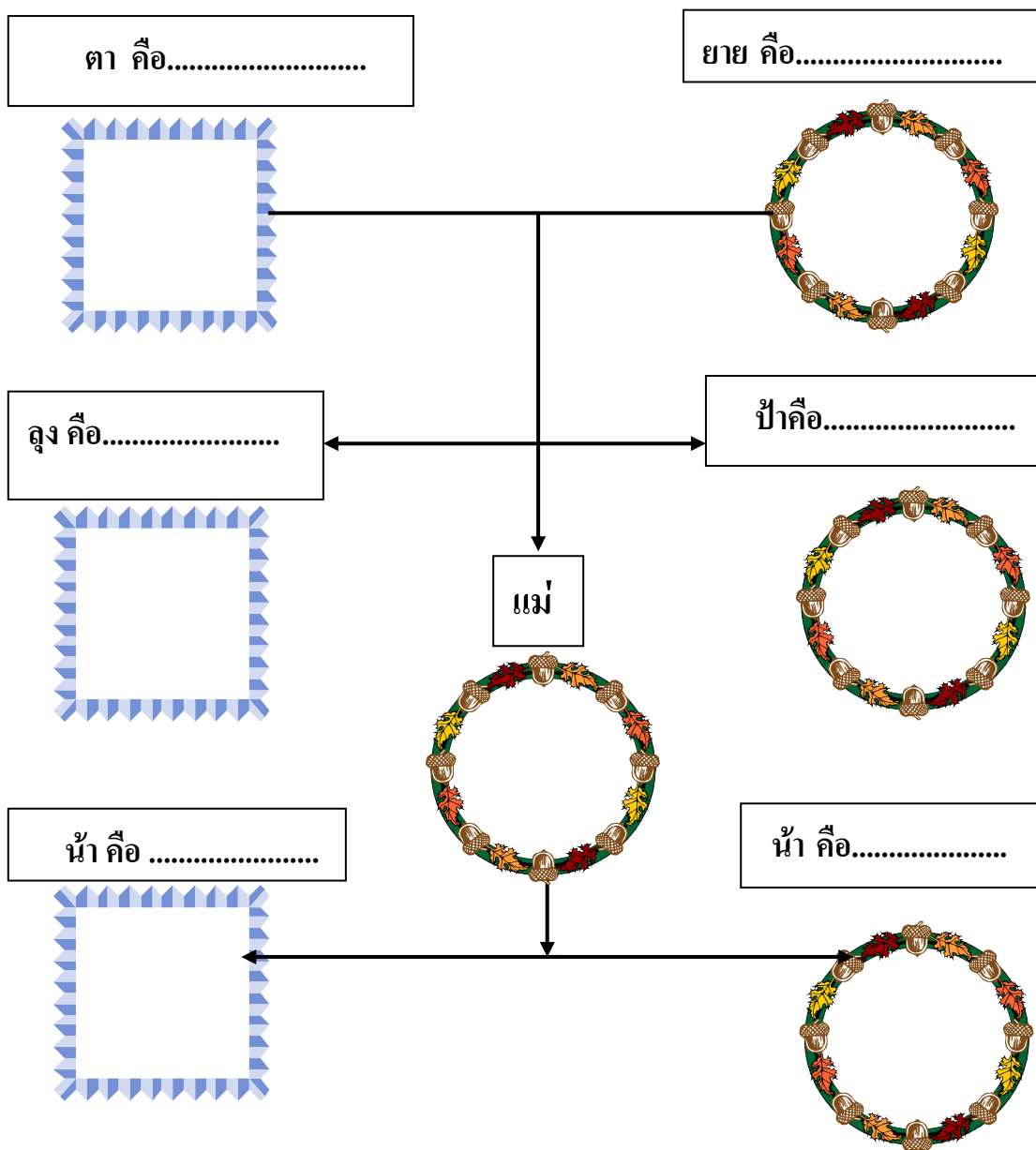

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...

โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพและเติมข้อมูลลงในแผนภูมิของญาติทางฝ่ายแม่

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...

โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อมูลรายรับ - รายจ่ายของตนเอง

1.ฉันได้รับเงิน
จาก.....

2.วันละ.....

3.ฉันซื้อ.....
.....
.....

4.ฉันมีเงินเก็บ.....

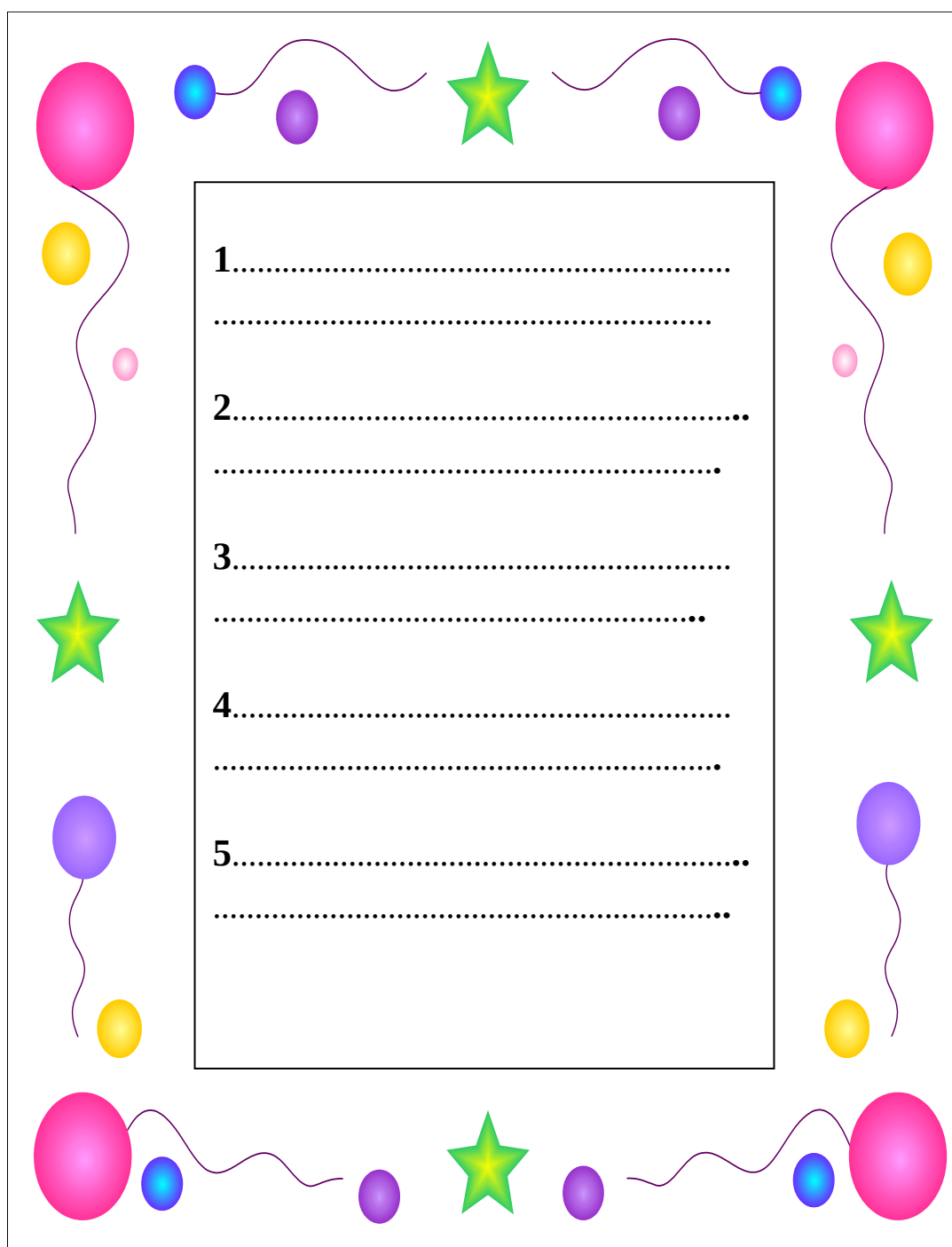
5.ฉันเก็บเงินไว้ที่.....
.....
.....
.....

ใบงานที่.....หน่วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...

โรงเรียน.....

คำชี้แจง นักเรียนคิดว่านักเรียนควรปรับปรุงตนเองข้อใดบ้าง

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

4.....
.....

5.....
.....

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน

วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

คำชี้แจง : จงเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือระดับความพึงพอใจของท่าน

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นหรือพึงพอใจในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นหรือพึงพอใจในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นหรือพึงพอใจในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นหรือพึงพอใจในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นหรือพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

รายการความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
ด้านหลักสูตร					
1. โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทย					
2. การเขียนคำอธิบายรายวิชา					
3. การสร้างหน่วยการเรียนรู้					
4. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้					
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
1. การเรียนการสอน หน่วยตัวฉันและครอบครัว					
2. การเรียนการสอน หน่วยร่างกายของฉัน					
3. การเรียนการสอน หน่วยความเป็นมาของโรงเรียน					
4. การเรียนการสอน หน่วยห้องเรียนน่าอยู่					
5. การเรียนการสอน หน่วยรอบรั้วโรงเรียน					
6. การเรียนการสอน หน่วยเล่าเรื่องชุมชน					
7. การเรียนการสอน หน่วยงานและอาชีพ					
8. การเรียนการสอน หน่วยสถานที่สำคัญ					
9. การเรียนการสอน หน่วยธรรมชาติรอบตัว					

รายการความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
10. กิจกรรมการสอนที่จัดในห้องเรียนหรือในบริเวณโรงเรียน					
11. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูพานักเรียนไปศึกษาในสถานที่จริงในชุมชน					
12. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
13. ผลงานของนักเรียนจากการเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น					
14. ผลการเรียนรู้รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น และการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ด้านหลักสูตร

.....

.....

.....

ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

.....

.....

.....

ด้านการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

อื่นๆ

.....

.....

.....●●●●

แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนการสอน
การสอน วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

1. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตัวฉันและครอบครัว นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....
☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

2. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องร่างกายของฉัน นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....
☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

3. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความเป็นมาของโรงเรียน นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....
☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

4. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องห้องเรียนน่าอยู่ นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....
☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

5. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องรอบรู้โรงเรียน นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....
☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

6. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องเล่าเรื่องชุมชน นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

7. การเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องงานและอาชีพ นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

8. การเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง สถานที่สำคัญ นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

9. การเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เรื่องธรรมชาติรอบตัว นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

10. กิจกรรมการสอนที่จัดในห้องเรียนหรือในบริเวณโรงเรียน นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

11. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูพานักเรียนไปศึกษาในสถานที่จริงในโรงเรียนและชุมชน
นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

12. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนชอบหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

13. นักเรียนพอใจผลงานของนักเรียนจากการเรียนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

14. โดยภาพรวมการเรียน รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น นักเรียนพอใจผลการเรียนรู้ของตนเองหรือไม่

☺ ☐ ชอบ เพราะ.....

☹ ☐ ไม่ชอบ เพราะ.....

**แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน
วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเรากับสิ่งอื่น**

.....

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นคำถาม

1. การเรียนการสอนวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเรากับสิ่งอื่น นักเรียนชอบหรือไม่ เพราะอะไร
2. การเรียนในวิชานี้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และครอบครัวอย่างไร
3. การเรียนวิชานี้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับบ้าน โรงเรียนและชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไร
4. นักเรียนคิดว่าสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อนักเรียนหรือไม่อย่างไร
5. ครูประจำชั้นที่สอนนักเรียนให้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เรียนในห้องเรียน มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติและให้นักเรียนได้สำรวจสิ่งของต่าง ๆ บริเวณบ้าน โรงเรียน ชุมชน และพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เช่นบริเวณโรงเรียน ชุมชน นักเรียนชอบวิธีการเรียนแบบนี้ หรือไม่ เพราะอะไร
6. นักเรียนอยากให้ครูจัดการเรียนอย่างไรที่นักเรียนชอบและสนุก

**แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน
วิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเรากับสิ่งอื่น**

.....

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นคำถาม

1. นักเรียนชั้น ป. 1 ในความปกครองของท่านได้เล่า พูดคุยกับคนในครอบครัวฟังเกี่ยวกับวิชาที่เรียน อย่างไรบ้าง

2. นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับความเป็นมาของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวบ้างหรือไม่ เช่น ในครอบครัวมีใครบ้าง พ่อของพ่อมาจากไหน พ่อกับแม่เป็นคนจังหวัดอะไร

6. กิจกรรมประจำวันของนักเรียนอยู่ที่บ้านทำอะไรบ้าง

4. นักเรียนเคยพูดคุยซักถามเกี่ยวกับอาชีพของคนในครอบครัวและคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

5. เด็กนักเรียนเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวในครอบครัว เช่น ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว บทบาทหน้าที่ เรื่องอาหารที่รับประทาน การดูแลร่างกาย โรคที่มีอันตรายหรือไม่ อย่างไร

6. ผู้ปกครองเคยได้ยินและสังเกตเห็นว่านักเรียนแสดงความชื่นชมยินดีและมีความภาคภูมิใจกับบุคคลในครอบครัว เช่น ชอบอาชีพที่คนในครอบครัวทำหรือไม่อย่างไร

7. นักเรียนเคยซักถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในบริเวณบ้านและประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง พืชที่ปลูกบริเวณบ้านหรือไม่ อย่างไร

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางพจมาน ชำนาญกิจ
วัน เดือน ปี ที่ เกิด	วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2509
สถานที่เกิด	จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (การอนุบาลศึกษา) วิทยาลัยครูสวนดุสิต การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ตำแหน่งหน้าที่งานปัจจุบัน	อาจารย์ระดับ 7
สถานที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร